

Yesugât sinji âlip Yohaneņâ kulemguip.

Yesu zâk Anutugât sât.

¹ Hân mân muyageibân sât zâk ândeip. Sât zâk Anutu sorâk ândeip. Oi zâk Anutuyâk op ândeip. ² Topkwâkwatņâ zo zâk Anutu sot ândim gâip. ³ Sât zo Anutuņâ sâi kut nâi nâi aksik muyageziņgip. Kut nâi nâi, zo zâk buņâ mân muyageip. ⁴ Sât zâk ândiândigât mariņâ ândeip. Ândiândi zorâņ a zeņgât âsakņâ op âsageziņgip. ⁵ Nâtâtikņâ âsakņâ kwârakubam osim gâip.

⁶ Anutuņâ kore a nâi muyagei ândeip, kutņâ Yohane. ⁷ A zâkņâ âsakņangât den sâm muyagei a aksik âsakņâ mariņâ nâņgâm pâlâtâņ kwâkņangâbigât Anutuņâ sâņgongoip. ⁸ A zo, zâk âsakņâ mariņâ buņâ. Zâk yen âsakņâ mariņangât den sâm muyageziņgâbam âsageip. ⁹ Âsakņandâ narâk zoren muyagem ândeip. Oi zâkņâ a kamân dâp âsageziņgâmap. Zâk âsakņâ bonņâ uap.

¹⁰ Anutugât sât zâk hânân muyageip, zâkņak mârum Anutugât sâtkât sâm hân muyageip. Oi gem gam muyagei hân a ziņâ ekņâ topņâ mân nâņgâwe. ¹¹ Zikņâ hânân gem gâi a ambân gakârâpņâ buku mân okņangâwe. ¹² Ka nâmbutņandâ buku okņangâwe, zen Anutugât nan bârarâp upigât imbaņâ ziņgip. Nâmbutņâ zen zâkkât kutņâ nâņgâm, nâņgâm pâlâtâņ kwâkņangâme, zen zo yatâ otziņgâmap.

13 Anutugât nan bârarâp zo, zen a sep gilâmân gâbâ mân âsagime mo a dengât mân âsagime. Zen Anutuñâ sâi âsagime.

14 Sât zâk a opñâ âsagem osetniñan ândeip. Âsagei nen neule âsakñâ igâwen. Âsakñâ zo egindâ Anutu Ibâgât nannâ kânok, zâkkât âsakñâ oip. Zâkñâ tânzângezângeñ sot den bonñâ, zo mem gem gâip.

15 Zâkkât topñâ Yohanenñâ sâm muyagem itâ dâzângeip, “Nâ zâkkât itâ dâzângeowan. Bet âsagiap, zâk kândom ândeip. Nâ mân ândia ândim gâip, zorat zâk patâ op walânim ândiap.”

16 Zâkñâ tânnângeom âim ândimap. 17 Mosenñâ girem den Anutugâren gâbâ mem niñgip. Yesu Kristo, zâk ko tânnângeonânge sot den bonñâ mem niñgip. 18 A niñâ Anutu mânâk igâwen. Ka nannâ zâk Anutuyâk op ândeipñâ Ibângeñgât âsan topñan tâpmapñâ den siñginiñâ mem ge sâm muyageniñgip.

Yohanenñâ zikñâ topñâ sâm muyageziñgip.

(Mt 3:1-12; Mk 1:7-8; Lu 3:15-17)

19 Yerusalem kamânân gâbâ Yuda a ziñâ tirik namâ galem a sot tirik namâ kore a nâmbutñâ sângeonângeone Yohanegâren gam, gâ wan a ñâi, sâm mâsikâm sânetâ topñâ dâzângeip. 20 Zâk topñâ mân kwâimbâm itâ sapsun dâzângeip, “A bâliñan gâbâ mâkâziñgâbapkât mârum sâsân, nâ zâk bunñâ. Nâ Kristo bunñâ.” 21 Sâi ziñâ mâsikâm sâwe, “Gâ Propete Elia?” Sânetâ sâip, “Nâ zâk bunñâ.” Sâi sâwe, “Gâ Propete gâbapkât sâwe, zo?” Sâne dâzângeip, “Bunñâ.” 22 Oi ziñâ sâwe, “Gâ wan a ñâi? Sângeonângeone gen, zo zengeñgâren âi dap

sâm dâzângonat? Gikanğât dap sâmat?” ²³ Sâne dâzângom sâip, “Propete Yesaianğâ mâruman den sâm kulemgoip, zo nâgâren bonğâ uap. Den zo itâ,

‘Barâ kâtik, mirâ kamân âtân a nâinğâ âsagem den patâ itâ sâm muyagem ândiap, “Kembugât mâtâp kârâm kubiknek.” ’ ”

²⁴ Sâi Parisaio a ziğ sângonzângone gawe, zen Yohane itâ mâsikâm sâwe, ²⁵ “Gâ Kristo bunğâ, Elia bunğâ, Propete zo bunğâ oi wangât too sanğonziğâmat?” ²⁶ Sâne Yohaneğâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ tooyâk sanğonziğâman. Ka osetziğan a nâi muyagem ândiap, zo mân ek nânge. ²⁷ Zâk kândâtnan gam taap. Zâk kâwali nâi zemğânğap. Nâ yatâ zorân irâ sikumğâ gorem aria mân dâp upap.”

²⁸ Kut nâi nâi zo Betania kamânân Yodağ too nâmbutken muyageip. Zoren Yohaneğâ too sanğonziğâm ândeip.

Yohaneğâ Yesugât topğâ sâm muyagem dâzângoip.

²⁹ Hağsâi Yesu gâi Yohaneğâ ekğâ a itâ sâm dâzângoip, “Iknek. Râma gwamğâ Anutugâren gâbâ gok, zâk hân dâp a zeğğât tosaziğ zâkkât kwâkğan zâibap. ³⁰ Zâkkât op itâ dâzângowan. Bet âsagiap, zâk kâdom ândeip. Nâ mân ândiwanân zâk ândeip. ³¹ Zorat zâk patâ op walânim ândiap. Mârum nâ zâkkât topğâ mân nânğawan. Isirae a den siğğinğâ dâzângua nânğâbigât gamğâ too sanğonziğâm ândiwan.” ³² Yohane zâk yatâ sâm sâip, “Nâ Kaapumğâ nii kembâ yatâ opğâ zâkkât kwâkğan ge tâi egâwan.

³³ Nâ mârûm mân ek nânğa sâhgonnogip, Anutu, zâkñâ itâ sâm dâtnogip, ‘Kaapumñâ a kwâkñan ge pâmbap, zâkñâ Tirik Kaapum sanğonziñgâbap.’
³⁴ Yatâ âsagei ekñâ itâ dâzânğan. Zi Anutugât nanñâ.”

Yesuñâ a nâmbutñâ gâsuziñgip.

³⁵ Mirâ hañsâi Yohane sot azatñâ, zen zorenâk âi kirâwe. ³⁶ Kinetâ Yesuñâ zoren gâi Yohaneñâ ekñâ azatñâ itâ dâzâkom sâip, “Egit. Ândiren zi râma gwamñâ, Anutugâren gâbâ gok.” ³⁷ Sâi zet den zo nânğâm Yesu kândâtñan molim âiwet. ³⁸ Aritâ Yesuñâ puriksâm zikitñâ sâip, “Zet wan kârûm gabot?” Yatâ sâi zikñâ ziin denân sâwet, “Raboni (niin denân ko, Patâ), gâ mirâ ikâ zoren ândiat?” ³⁹ Sâitâ dâzâkoip, “Ga egit.” Sâi zet zâk sot âi ândiwet. Mirâsiñ geibâ sâi zet zâk sot âi ândeitâ nâtiksâip. ⁴⁰⁻⁴¹ A zagât gawet, zekâren gâbâ a nâi kutñâ Andrea, Simoñ Peterogât munñâ. Zâkñâ zorenâk âim âtânñâ muyagem itâ sâm dukuip, “Net a bâliñan gâbâ mâkâniñgâbapkât mârûm sâsâñ, Kristo, zâk muyagiet.” ⁴² Yatâ sâmñâ Yesugâren diigi âiwet. Oi Yesuñâ ekñâ itâ sâip, “Gâ Simoñ Yohanegât nanñâ. Kutkâ Kepa san (niin denân ko, kât kâtikñâ).”

Pilipo sot Natanae Yesugât a urâwet.

⁴³ Mirâ hañsâi Yesu zâk Galilaia hânân âibam Pilipo muyagemñâ itâ sâm dukuip, “Gâ târokwatnim molini.” ⁴⁴ Pilipo zâk Besaida kamânân gok. Andrea sot Petero, zet zo gokñik. ⁴⁵ Pilipoñâ Natanae muyagem itâ sâm dukuip, “A

zirat Mosenâ gurumin den ekabân kulengoip. Mârum Propete a zen yatik kulemguwe. A zâk muyagien, zâk Yesu, Yosepegât nanjâ, Nasarete kamânân gokjâ.”⁴⁶ Sâi Natanaenâ itâ mâbureip, “Nasarete kamânân dap yatâ a patâ âsagibap?” Sâi Piliponâ itâ sâm dukuip, “Ga eknan.”⁴⁷ Yatâ sâi Natanaenâ Yesugâren ari ekjâ sâip, “A zi Isirae a bonjâ. Umņan sarâ mân ziap.”⁴⁸ Yatâ sâi Natanaenâ mâsikâm sâip, “Dap yatâ opņâ topnâ nângat?” Sâi Yesuņâ sâip, “Piliponâ mân diigigi wakum nak topņan kina geksan.”⁴⁹ Sâi Natanaenâ itâ sâm dukuip, “Patâ, gâ perâkņak Anutugât nanjâ. Gâ Isirae neņgât a kutâ patâ.”⁵⁰ Oi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Gâ wakum nak topņan taat, nâjâ zo dâgoga nângâm ko nângâm pâlâtâņ otnigat? Ek nângat, zo yennâ. Kut nâi nâi patâ ek nângâm zâiban.”⁵¹ Yatâ sâmņâ sâip, “Nâ perâkņak dâgobâ. Sumbem pâronșâi Anutugât sumbem a, zen a bonjâ nâgâren zâim gine ziņgitpi.”

2

Yesuņâ sâi toonâ waiņ oip.

¹ Sirâm zagât âki Kana kamânân, Galilaia hânân a ambân zagât mâpotzikânam sii nalem mine gâip. ² Yesugât mamņâ Maria, zâk zoren âi taki ko Yesu sot arâpņâ, nen zop sâsâņan âiwen. ³ Zoren mindum nalem sot waiņ nem tâindâ waiņ buņ oip. Buņ oi Yesu mamņandâ dukum sâip, “Waiņziņâ buņ uap.” Sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, ⁴ “O ambân, gâjâ nâ mân dâtnoban. Ninak nângâbat dâp upat. Nâgât narâk, zo gâtâm mâte

upap.” ⁵ Yatâ sâi mamꞗandâ kore a ambân itâ sâi dâzânꞗoip, “Den sâbap, zo lum kwâtâtibi.” ⁶ Oi mirâ zoren âmaꞗ kêrep patâ nâmburân kânok tâip. Yuda a zen âsâbân kin bitziꞗ too saꞗgonꝼâ naleꞗ nemarâwe. Oi mirâ dâp âmaꝼ yatâ kin ândeip. ⁷ Oi Yesuꝼâ kore a ambân itâ sâi dâzânꝼoip, “Too aam ga âmaꝼân lokine giarik.” Sâi zen yatâ utne âmaꝼ nâmburân kânok zo too piksâm naꝼgip. ⁸ Yatâ utne ko itâ sâi dâzânꝼoip, “Itârânꝼ zen torenꝼâ aam naleꝼ galem agâren âinek.” ⁹ Yatâ sâi zen aam galem agâren âine toonꝼâ waiꝼ oi naleꝼ galem anꝼ nemꝼâ waiꝼ zo waiꝼ gâbâ mie sâi kwagip. (Kore a zen too âmaꝼân aam lokine giarip, zenak waiꝼgât topꝼâ nânꝼgâwe.) Naleꝼ galem anꝼ a ambân meip, zo konsâi gâip. ¹⁰ Gâi itâ sâi dukuip, “Kândom wâiꝼ naamꝼâ zingâne bet umziꝼ gulip upâ sâi waiꝼ naam bunꝼâ, zo zingâmen. Gâ ko purikgurik opꝼâ waiꝼ naamꝼâ kwarakuna ze bet muyagiat. Zo âlip uat.”

¹¹ Yesu zâk yatâ op Kana kamânân, Galilaia hânân sen mârât nep topkwapꝼâ tuugip. Oi imbanꝼanꝼgât topꝼâ, zo mem kâkꝼan pâip. Oi arâpꝼâ nen zo ekꝼâ nânꝼgâm pâlatân kwâkꝼanꝼgâwen.

¹² Oi Yesu zâk Kana kamânân gâbâ Kapenaum kamânân ari mam murâpꝼâ sot arâpꝼâ molim âiwen. Sirâm nâmbutꝼâ nen zoren ândiwen.

Yesu zâk Kembugât tirik namin zarip.

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-19; Lu 19:45-46)

¹³ Yuda zenꝼgât kendon patâ kutꝼâ Pasowa, zo mâte upâ sâi Yesuꝼâ Yerusalem kamânân

zarip. ¹⁴ Yerusalem kamânân âi takâm tirik namin zari a donbep zen râma, makau sot kembâ anġâgwanġâ utne a nâmbutnġâ zen Roma zenġât kât sot Yuda zenġât kât, zo hâukwap anġâgwanġâ op kirâwe. ¹⁵ Yatâ utnetâ Yesunġâ zingitnġâ tâknġâ mem a sot râma makau zângom molizinjġi âine kât nep tuuwe, zenġât kât mem lokim tâtatnġâ kom kâbaknġei giarip. ¹⁶ Oi kembâ mem kirâwe, zen itâ sâm dâzânġoip, “Zen Ibânanġât namin kut nġai lanġ utne anġâgwanġâ namâ uap. Kut nġai nġazinjġi mem âinek.” ¹⁷ Yesunġâ yatâ oi arâpnġâ nen Kembugât ekabân den kulem ziap, zo nânġâwen. Den zo itâ, “Gâgât namâgât opnġâ umnâ kârâp siap.”

¹⁸ Oi Yuda a zinjġâ itâ sâm mâsikâm sâwe, “Gâ yatâ uatnġâ top likuliku kulem nġai tuuna iknâ.” ¹⁹ Sâne Yesunġâ itâ sâm dâzânġoip, “Zen tirik namâ zi kândaġne nânġâ sirâm karâmbut umnġan tuum nanġâbat.” ²⁰ Yatâ sâm dâzânġoi sâwe, “Patârâpnġâ, zen tirik namâ zi kendon 46 tuum ândine âkip. Oi gâġâ sirâm karâmbut umnġan tuum nanġâbat sâm sat?” ²¹ Ka Yesu zâk sâknġanġât op namin dâpkwap sâip. ²² Yesu ândim moi Anutunġâ mânġei zari arâpnġâ nen den zo nânġâwen. Oi namâgât sâip, zo sot Kembugât ekabân zâkkât den nâmbutnġâ ziap, zorat nânġindâ bonnġâ oip.

Yesu zâk a nenġât topnġi ek nânġâmap.

²³ Yesu zâk kendonân Yerusalem kamânân top likuliku kulem nâmbutnġâ tuugi a ambân pisuk, zinjġâ eknġâ zâkkât nânġâne bonnġâ oip. ²⁴ Yesu zâk a zenġât topzinjġi ek nânġâmap, zorat op ko a zenġâren mân arip. ²⁵ Zâknġâ a nġaigât topnġâ ek

nângâbam a nâigâren mân mâsikâm nângip. Zâk zikņak umziņan ek nângâm naņgip.

3

Yesu sot Nikodemo den den urâwet.

¹ Parisaio a nâi ândeip, kutņâ Nikodemo. Zâk Yuda a zeņgât a patâ, zeņgât buku op ândeip.

² A zorâņ nâtigân Yesugâren gam itâ sâm dukuip, “Patâ, nen gâgât topkâ nâņgen. Gâ a patâ, Anutugâren gâbâ gâin. Gâ sen mârât kulem top top tuumat, zorat itâ nâņgan. Anutuņâ gâ sot mân ândei sâi ko mân tuubat.” ³ Sâi Yesuņâ mâburem dukuip, “Nâ perâkņak dâgobâ. Nâi zâk âsaâsagiņ uņakņâ mân âsagem ândibap, zo ko Anutugât um topņan mân bagibap.”

⁴ Sâi Nikodemonâ pârâkpam itâ sâm mâsikip, “A nâi mârûm patâ opņâ dap op âsaâsagiņ uņakņâ âsagibap? Zâk mam kâmbonjan âburei dum zagâtņâ mimbapkât sat?”

⁵ Sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Nâ perâkņak dâgoba. Nâi zâk Kaapum sot too umņan mân âsagibapņâ Anutugât um topņan mân bagibap.

⁶ Agât kâmboyân âsaâsagiņ, zâk ayâk. Ka a nâi, zâk Kaapumņâ umņan muyamuyagiņ, zâk Kaapumgâren gokņâ. ⁷ Zen âsaâsage uņakņâ âsagibigât sa nângâna mân kwakmak upap. ⁸ Pibâ zâk laņ komap. Oi kwamitņâ nângâme. Îkâ gâbâ gâmap, oi ikâ âi âkâmap, zo zen mân nângâme. Oi nâi zâk Kaapumgâren muyageip, zâkkât topņâ yatâ.”

⁹ Sâi Nikodemonâ mâburem itâ sâm dukuip, “Zo dap op yatâ orotņâ?”

10 Sâi Yesunâ itâ sâmb dukui. “Gâ Isirae a zengât a sâtjandâ kwaksat? 11 Nâ perâknak dâgobâ. Nen kut nâi nâi ek nângâmen, zo dâzângomen. Oi zen ko dinniñâ birâme. 12 Nâ hânân Anutuñâ nep tuumap, zorat topñâ dâzângua mân nângâme. Oi sumbemân nep tuumap, zorat topñâ dâzângua dap dabân nângâne âkâbap? 13 A zengâren gâbâ nâiñâ sumbemân mân zarip. Ka a bonñâ nâ sumbemân gâbâ gem gâwan. Nâ kânok sumbemân gâbâ gem gâwan. 14 Mârum mirâ kamân kâtikñan Mosenâ mulum dâp tuum nagân mândip. Zo yatik narâk zi a bonñâ, nâ nagân nom kwânângânibigât sâsâr. 15 Oi a zen nângâm pâlâtân kwatnibiñâ ândiândi kâtik muyagibi.

16 Anutu zâk a zengât umñâ donbep gâsui nanñâ kânok, nâ sângonnogi gâwan. Oi zen nâ nângâm pâlâtân kwatnimñâ mân tâmbetagobi. Zen nâ nângâm pâlâtân kwatnim ândiândi kâtik muyagibigât sângonnogi gewan. 17 Nanñâ nâ a zengât tosazingât sâmb kwâkâbatkât bunâ. A tânzângobatkât Anutuñâ sângonnogi gem gâwan. 18 Oi nâi zâk nângâm pâlâtân kwatnibapñâ zâkkât tosgât hâuñâ mân mimbap. Ka nâi zâk nanñâ nâ mân nângâm pâlâtân kwatnibapñâ tosa hâuñangât sinji op zimbap. Wangât, zâk Anutu nanñâ kânok, nâgât mân nângâm pâlâtân kwatnigip, zorat. 19 Hâuñangât topñâ itâ ziap. Âsakñâ nânâ hânân ga a ziñ nâtâtikkât nângâne bonñâ oi âsakñâ nâ kândâtnowe. Orot mâmezij bâliñâ zeip, zorat yatâ urâwe. 20 Nâi zâk bâliñâ opmapñâ âsakñâ kândâtkomap. Bâliñandâ

âsakņan muyagei ikpegât âsakņan mân gâmap. ²¹ Nâi zâk den bonņâ lubapņâ âsakņâ mâte upap. Oi kut nâi nâi opmap, zo Anutugât sâtkât opmap, zorat topņâ muyagibap.”

Yohanenâ Yesugât topņâ sâm muyageip.

²² Yesu sot arâpņâ, nen Yerusalem kamân birâmņâ Yudaia hân torenņan âi ândiwen. Zoren Yesu sot arâpņâ niņâ a ambân too sanjonziņgâm ândiwen. ²³ Yohane ko zâk hân nâi kutņâ Aenon, Salim kamân nanğâmņan zoren a too sanjonziņgâm ândeip. Zoren too donbep zeipkât a zen zoren mindum gane sanjonziņgip. ²⁴ Narâk zoren Yohane tâk namin mân parâwe.

²⁵ Yuda a nâi sot Yohanegât arâp, zen bitziņ too sanjonsanjon zorat topņâ sâm âraguwe. ²⁶ Oi ziņâ Yohanegâren gam itâ sâm dukuwe, “Patâ, gâ Yodaņ too nâmbutken ândina a nâi muyagei topņâ dâtnânğoin. Zâk narâk ziren ga a too sanjonziņgi a donbepņâ zâkkâren arie.” ²⁷ Sâne Yohanenâ itâ sâm dâzânğoi, “Anutuņâ a nâi kâwali mân pindi zikņak dabân yatâ mimbap? ²⁸ Nâ itâ sâm dâzânğowan, zo dap op kwâimbâbi. A bâliņan gâbâ mâkâniņgâbapkât mârur sâsân, nâ zâk buņâ. Nâ Kristo buņâ. Nâ kâdom okņanğâm gaan. ²⁹ Ambân siņgi sâm pindâwe, zâkņâ ambân mariņâ. Oi ambân mem âkņâle patâ oi bukuņandâ nânğâm bekrņan mem umâlep patâ upap. Nâ yatâ op umâlep nânğâbatkât narâkņâ zo mâte uap. ³⁰ Zâkkât ko zâizâiņ. Nâgât ko diim gibap.”

³¹ Ubâ geipņâ walâniņgâmap. Hânân gokņandâ hânğât siņgi uen. Nen hânğât kut nâi nâi zorat

den sâmen. Ka zâk ko sumbemân gâbâ geipnâ walâningâm nanġap. ³² Kut nâi nâi ek nânġip, zorat sinġi sâmap. Oi a zen zâkkât diġâ birâme. ³³ Ka a nâmbutnâ ziġ diġâ nânġame, zen itâ nânġâbi, “Anutunâ sâi kâtikkâtigiġ ândiap, zâk diġâ zo tângumap.” ³⁴ Anutunâ a sâġgonguip, zâk Anutugât denâk sâmap. Oi a yatâ zo ko Anutunâ Kaapumnâ imbanâ pindâmap. ³⁵ Anutu Ibânandâ nanġanġât umnâ gâsui zâkkât biknân kut nâi nâi zo aksik pam nanġip. ³⁶ Nâi zâk nanġâ nânġâm pâlatân kwâknânġâm ândiap, zâk narâk ziren ândiândi kâtik mârûm muyagiap. Oi nâi zâk nanġâ kândâtkom diġâ birâm ândibapnâ ândiândi kâtik mân muyagibap. Buġâ. Anutunâ kuk oknânġi tap zâibap.

4

Yesunâ Samaria ambân nâi sot den den oip.

¹ Parisaio a, zen Yesugât itâ nânġawe, “Zâknâ a gâsâzânġom too saġgonziġap, zo Yohanegât kâmut walâziġe.” ² Den zo yen sâwe. Yesu ziknâk a too mân saġgonziġip. Zâk yen sâi arâpnâ niġâ too saġgonziġâwen. ³ Oi Kembunâ den zo nânġâm Yudaia hân birâm Galilaila hânân arip. ⁴ Samaria hân mâtâp arip.

⁵ Âimnâ Samaria hânân kamân nâi kutnâ Sika, zoren takip. Kamân zorat nanġâmġan hân nâi zeip. Mârûmġan Yakobonâ hân zo nanġâ Yosepe pindip. ⁶ Too lâm nâi zoren zeip, kutnâ Yakobogât too lâm. Oi Yesu zâk mâtâp kârep âimnâ loreip. Oi mirâ bâknân oi zoren takâm lâm ginġan ge tap nânġip. ⁷⁻⁸ Yesu arâpnâ, nen

nalem sângân minam kamânân ârindâ Yesu zâk zikņik tâi Samaria ambân nâinâ too aabam gâip. Gâi Yesuņâ itâ sâmbâ dukui, “Too nâi aam nina nimbâ.” ⁹ Dukui ambân zorâņ sâip, “Gâ Yuda aņâ, wangât Samaria ambân nâgâren toogât sat? Zo mân orotņâ.” Zo Yuda sot Samaria a buku buku mân op ândiwegât ambân zorâņ den yatâ sâip. ¹⁰ Sâi Yesuņâ itâ sâmbâ dukui, “Gâ Anutugâren gâbâ kut nâi gâbap, zo sot nâgât topnâ mân nâņgat. Nâņgâm sâi ko nâgâren oletnina too takâtakâņ gibam.” ¹¹ Sâi ambân zorâņ itâ sâmbâ dukui, “Too lâmbâ zi kêrep. Gâ too aaj âman bunġât too takâtakâņ ikâ gâbâ aaban? ¹² Sâkuniņâ Yakoboņâ too lâmbâniņâ zi esip. Oi zâk sot narâpņâ sot râmbâ makau gakârâpņâ, zen too zirik nem ândiwe. Gâ Yakobo walâm too takâtakâņ muyag-ibam sat?” ¹³ Sâi Yesuņâ itâ sâmbâ dukui, “Too zi sâmbâ nem zagât nem ândibi. ¹⁴ Nâgât too ko nemņâ umgâ sâmbâdukui. Nâi zâk too zo nimbapņâ toogât mân nâņgâm ândibap. Nâņâ too zo a nâi pinda umņan too takâtakâņ muyagem ze i a zo ândiândiņ kâtikņâ ândibap.” ¹⁵ Sâi ambânņâ diņangât topņâ mân nâņgâm kwâkâmņâ itâ sâip, “Patâ, gâ too zo nina nem toogât zagât mân nâņgâbat. Oi ziren âsâbâņ toogât gâman, zo birâbat.”

¹⁶ Yatâ sâi Yesuņâ itâ sâmbâ dukui, “Âi apkâ sâna kândiâņgâm gâit.” ¹⁷ Sâi ambânņâ sâip, “Nâ apnâ buņâ.” Sâi Yesuņâ itâ sâmbâ dukui, “Gâ apkâ buņâ, zo âlip sat. ¹⁸ Gâ a bâtnâmbut mem birâziņgin. Oi irabot miat, zo apkâ buņâ. Zorat gâ den perâkņak sat.” ¹⁹ Sâi ambânņâ itâ sâip, “Patânâ, gâ nâgât

topnâ dap yatin nângat? Nâ irabot zi nângan. Gâ Propete a nâi ândiat. ²⁰ Zorat sâna nângâbâ. Sâkurâpnîjâ, zen baknâ ziren Anutu mâpâsem ândiwe. Ka Yuda a zen ko Yerusalem kamânân Anutu mâpâsem ândinat sâm sâme.”

²¹ Oi Yesunâ ambân itâ sâm dukuip, “Ambân, gâ dâgoga nângâ. Narâk nâi mâte upâmap. Narâk zoren baknâ ziren mo Yerusalem kamânân zorenâk bujâ. Zoren mo zoren âlipnâ. ²² Samaria a, zen topnâ mân nângâm mâpâsime. Yuda a, nen ko topnâ nângâm mâpâsimen. Oi Anutunâ kubikkubiknîjâ, zo Yuda a nengâren pâip.

²³ Narâk nâi mâte upap. Oi zi mârûm mâte uap. Zoren kâmut gakârâpnâ bonjâ, zen Kaapum sot op umziñandâ Anutu mâpâsibi. Ibâ zâk a yatâ zo mâpâseñangâbigât nângâmap. ²⁴ Anutu zâk Kaapum mân igiknâ. Zorat zâk mâpâsime, zen Kaapum sot opnâ mâpâsime. Yatâ upi, zo ko mâpâmâpâse bonjâ.” ²⁵ Sâi ambânjâ itâ sâm dukuip, “Nâ nângan. A bâliñan gâbâ mâkâniñgâbapkât mârûm sâsânj, zâk gâbap. A zo muyagemnâ kut nâi nâi zorat sâm muyagem niñgâbap.” ²⁶ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “A zo, nâ.”

²⁷ Yatâ sâm tâi arâpnâ nen gawen. Gam ambân sot den âraguwet, zorat nângâm imbanâniñ buñ oip. Wangât ambân sot den uat sâm mâsikânam nângindâ yâmbârei birâwen. ²⁸ Oi ambân zâk too âmañ birâm sârârâk kârâm âim kamânân âim a ambân itâ sâm dâzângoip, ²⁹ “Zen gam a nâi zi iknek. Nâ kut nâi nâi orâwan, zo aksik sâm muyagem nanğap. A bâliñan gâbâ mâkâniñgâbapkât mârûm sâsânj, zo zi motnâi.”

³⁰ Oi kamânân gâbâ â ambân pisuk, zen Yesugâren gawe. ³¹ Gam tatne Yesu arâpñâ niñ itâ sâmbâ dukuwen, “Patâ, nalem ne.” ³² Sâindâ itâ sâmbâ dâtnân goip, “Nalem tobat ñâi zemnigap, zo mân nânge.” ³³ Zo yatâ sâi arâpñâ niñ itâ âraguwen, “Nalem zo ñâiñâ mem ga pindap?” ³⁴ Sâindâ Yesuñâ itâ sâmbâ dâtnân goip, “Sanjonogip, zâkkât den lum nepñâ tuuman, zorân nalemná uap.

³⁵ Zen itâ nângeame, ‘Kâin kimembut âki kâlamân nalem bonñâ muyagibap.’ Ka nânâ dâzân gua nângeane. Zen zaat kâlam zi iknek. Bon muyamuyagiñ narâk mâte uap. (A ambân kamânân gâbâ gam tarâwe, zen gât op sâip.) ³⁶ Ñâi zâk nalem bonñâ mem mindubapñâ, zorat sângân mibap. Oi bonñâ zo ândiândi kâtikkât sinji upap. Oi nep kârâm kâmerip sot bon mem zari, zet ârândân sâtâre upapot. ³⁷ Oi den ñâi Kembugât ekabân ziap, zo kâtigibap. Den zo itâ, ‘Ñâiñâ nep kârâm kâmitmap. Ñâiñâ ko bonñâ mei zâibap.’

³⁸ Nânâ zen mân kârâm kâmirâweyân bonñâ mimbigât sâmbâ zingâwan. Mârum a nâmbutñâ nep zo tuum ândinetâ bonñâ muyagei zen yen galem op bonñâ mem ândie.”

³⁹ Samaria ambân zo zâk kamârâp itâ sâmbâ dâzân goip, “A zi kut ñâi ñâi orâwan, zorat topnâ pisuk sâmbâ muyagiap.” Den zorat a ambân donbepñâ Yesu nângeam pâlâtân kwâkñan gawe. ⁴⁰ Yesuñâ arâpñâ nen den dâtnân gom tâi a ambân ziñ kamânân gâbâ gam Yesugâren takâm zen sot ândibap kât dukuwe. Sânetâ ko sirâm zagât zen sot ândeip. ⁴¹ Yesuñâ sinji âlip

dâzân̄goi don̄bep patân̄jâ nân̄gâm̄n̄jâ, nân̄gâm̄ pâlâtân̄ kwâk̄n̄an̄gâwe. ⁴² Oi zen ambân zo itâ sâm dukuwe, “Kândom gâgât dengât op nân̄gâm̄ pâlâtân̄ kwâk̄n̄an̄gen. Irak ko niin̄ak diñâ nân̄gâm̄ itâ nân̄gâm̄ kwâtâtien. Zâk perâk̄n̄ak a hân dâp nen̄gât kubikkubik a op ândiap.”

Yesun̄jâ katep ñai mâsek̄n̄oot kubigip.

⁴³ Yesu zâk sirâm zagât ândim̄n̄jâ Galilaia hânân arip. ⁴⁴ Yesu zâk zik̄n̄ak itâ sâip, “Propete a ñaigât kutsin̄gin̄jâ kamân toren toren lan̄ kârâm âimap. Kamârâpn̄jâ zin̄jâ ko zâkkât nân̄gâne yenn̄jâ opmap.” ⁴⁵ Yesun̄jâ Galilaia hânân taki Galilaia a zin̄jâ buku ok̄n̄an̄gâwe. Zen mârurn̄an Yerusalem kamânân âine kendon patin nep̄n̄jâ tuugi igâwe, zorat yatâ ok̄n̄an̄gâwe.

⁴⁶ Kana kamânân Galilaia hânân mârurn̄ sâi toon̄jâ wain̄ oip, zoren dum âi takip. Kape-naum kamânân a sât̄n̄jâ ñai ândeip, zâkkât nann̄jâ mâsek op zeip. ⁴⁷ Yesu zâk Yudaia hânân gâbâ âburem Galilaia hânân gaap sâne a sât̄n̄jâ zorân̄jâ nân̄gâm Kana kamânân âim̄n̄jâ Yesu muyagem nann̄jâ mumbam op zeip, zo kubik̄n̄an̄gâbapkât dukuip. ⁴⁸ Oi Yesun̄jâ itâ sâm dukuip, “Nâ sen pup kulem mân tuuga dap op dinnan̄gât nân̄gâne bon upap?” ⁴⁹ Oi a sât̄n̄jâ zorân̄j itâ sâip, “Patâ, nann̄jâ mombapkât kek gâban.” ⁵⁰ Sâi Yesun̄jâ itâ sâm dukuip, “Gâ yen âi. Nangâ ko âlip uap.” Yatâ sâi a zo Yesugât den nân̄gi bon oi arip. ⁵¹ Zâk mâtâbân ari kore a zin̄ gam sâwe, “Nangâ mârurn̄ âlip op taap.” ⁵² Sâne âlip oip, zorat narâk̄n̄an̄gât mâsikâzin̄gi sâwe, “Muka mirâ bâk̄n̄an, zoren sâk̄n̄jâ sânduksâip.” ⁵³ Yatâ sâne a

sâtņâ zâk topņâ itâ nâņgip, “Narâk zoren Yesuņâ sâņgonnom sâip, ‘Nangâ âlip uap.’ ” Oi zikņâ sot a ambân kâmut gakârâpņâ, zen Yesu nâņgâm pâlâtâņ kwâkņangâwe. ⁵⁴ Yesu zâk Yudaia hânân gâbâ Galilaia hânân âburem âi sen mârât nep tuugi sâp zagât oip.

5

Yesu zâk Betesida too dengân sâtņan a nâi kubigip.

¹ Yuda zengât kendon patâ nâi mâte oi Yesu zâk Yerusalem kamânân zarip. ² Oi Yerusalem kamânân poņ kâtikņâ kirip, zoren mâtâp nâi kirip, zorat kutņâ râma zengât mâtâp. Mâtâp zorat naņgâmņan too dengân nâi zeip, kutņâ Betesida. Zorat sâtņan mirâ bâtnâmbut tâip. ³⁻⁴ Mirâ zoren a mâsekziņoot sot sen nâtâtik sot kin bitziņ bâlîņâ sot sâkziņ gigiņâ, zen zem ândiwe. (Kembugât sumbem a nâiņâ narâk nâin nâin gem ga toin geim golanņkoip. Yatâ oi mâsek a nâi kândom toin giarip, zâk mâsek okņangip, zo buņ oip.) Zorat zen too kwamit oi nâņgânat sâm mambâtmarâwe. ⁵ Oi zoren a nâi zeip. Zâk kiņ bikņâ bâlîņ oi zem tâi kendonņâ 38 âkip. ⁶ Yesu zâk a zo ekņâ narâk kârep ziap sâm mâsikâm sâip, “Gâ sâkkâ âlip upapkât otgigap?” ⁷ Sâi ko sâip, “Patâ, nâiņâ ândim too kwamitsâi toin diinim gei nâbanbap? Oi ninak geibâ sa a nâiņâ walânim kek geimap.” ⁸ Sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Gâ zaat isen koremgâ lum âi.” ⁹ Sâi zorenâk sâkņâ âlip oi zaatņâ isen koremņâ mem arip. Sirâm

zoren Yuda a zengât kendon narâk oi Yesunâ a zo kubigip.

¹⁰ Zorat Yuda a nâmbutnâ ziŋ a âlip oip, zo itâ dukuwe, “Itârân kendonân isen koremgâ lum ariat, zo mân orotnâ. ¹¹ Sânetâ itâ sâm dâzânŋoip, “Kubiknigapnâ itâ dâtnogap, ‘Gâ isen koremgâ mem âi.’” ¹² Sâi mâsikâm sâwe, “Isen koremgâ mem âi sâm dâgogap, zâk kutnâ nâi?” ¹³ Sâne kubiknânŋip, zorat kwagip. Oi Yesu zâk a kâmut kirâwe, zengât oserân gâbâ tik arip. ¹⁴ Bet Yesunâ a zo tirik namin muyagem girem den itâ dukuip, “Gâ sâkkâ âlip uap. Oi kut nâi nâi yâmbâtñâ muyagegibapkât bâliñâ dum zagâtñâ mân upan.” ¹⁵ Sâi a zo Yesu ek nânŋâm âi Yuda a sâtnâ itâ sâm dâzânŋoip, “A kubiknigap, kutnâ Yesu.”

¹⁶ Yesu zâk kendonân nep yatâ tuugipkât Yuda a sâtnâ, ziŋ kâsa miñânŋawe. ¹⁷ Yatâ utne Yesunâ itâ sâm dâzânŋoip, “Ibânâ Anutu, zâk nep tok tuum ândim gâmap. Oi nâ yatik nep tuum taan.” ¹⁸ Yesu zâk kendonân a kubigip sot Anutugât ibânâ sâip, zorat Yuda a sâtnâ ziŋ nânŋâne bâliñ oi Anutu hutkum sap sâm kunam sâm kâtigiwe.

Yesu zâk hâuñânŋât den sâm kwâkâbapkât imbanâ zemñânŋap.

¹⁹ Yesu zâk itâ sâm dâzânŋoip, “Nâ perâknak dâzânŋua nânŋâne. Nanñâ nâ ninâ umgât nep mân tuuman. Ibânâ zâk nep tuugi ekñâ yatik tuuman. Ibânâ zâk tuumap, zo yatik nanñâ nânñâ tuuman. ²⁰ Ibâ zâk nanñâ nâ nek umñâ nâgâren kinmapkât nep tuumap, zo yatik tirâpnomap. Oi nep zi ikse, zorik buñâ. Nep zâizâiñâ tirâpnogi zen ekñâ nânŋâne imbanâ upap. ²¹ Zo itâ. Ibâ

zâk a mumuᅇâ mângiziᅇgi zaat ândime. Nannâ nanᅇâ yatik a mumuᅇâ ᅇâi mângibâ sâm mângibat. ²² Ibâ zâk nannâ nâ a zengât topziᅇ sâm kâkᅇan kwatziᅇgâbatkât nep zo sâm nigip. ²³ Zen Ibâ hurat kwâkᅇaᅇgâme, zo yatik nannâ nâ hurat kwatnibigât yatâ oip. ᅇâi zâk nannâ nâ mân hurat kwatnibapᅇâ Ibânâ sâᅇgonnogip, zâk mân hurat kwâkᅇaᅇgâbap.

²⁴ Nâ perâkᅇak dâzâᅇgua nâᅇgânek. ᅇâi zâk dinnâ nâᅇgâbapᅇâ sâᅇgonnogip, zâk nâᅇgâm pâlatâᅇ kwâkᅇaᅇgâbap. Oi a zo ândiândiᅇ kâtikᅇâ mem ândiap. Zâk mumuᅇâ kândâtkum ândiândiᅇ kâtikᅇâ muyagiap. Zâk tosaᅇaᅇgât hâuᅇâ mân mimbap.

²⁵ Nâ perâkᅇak dâzâᅇgua nâᅇgânek. Narâk zi mâte upap, zoren a sâkziᅇ wâᅇân umziᅇ mumuᅇ ândie, zen Anutu nannâ ninâ den nâᅇgâm umziᅇ kubikaᅇgi ândiândi kâtik mâte op ândibi. Oi yatigâk narâk ᅇâi mâte upabân a mumuᅇâ zo, ziᅇâ Anutu nannâ nâᅇgât dinnâ nâᅇgâm zaat ândiândi kâtik ândibi. ²⁶ Ibâ zâk ândiândi mariᅇâ ândiapkât nannâ nâ ândiândi mariᅇâ op ândibatkât sâm nigip. ²⁷ Oi nâ a bonᅇâ ândiangât a tosaᅇiᅇ hâuᅇaᅇgât den sâm kwâkâbatkât sâm nigip. ²⁸ Zen den zo nâᅇgâne mân kwakmak upap. Narâk ᅇâi mâte upap, narâk zoren a mumuᅇâ hanzâᅇgone zie, zen nannâ nâᅇgât den nâᅇgâmᅇâ gwâlâ op zaat nanᅇâbi. ²⁹ Ândiândi âlip ândiweᅇâ dinnâ nâᅇgâm zaatᅇâ ândiândi kâtik mem ândim zâimambi. A nâmbutᅇâ ândiândi bâliᅇ ândiweᅇâ zaatᅇâ tosaᅇiᅇaᅇgât hâuᅇâ mimbâ.

³⁰ Nâ ninâ umgât nep yatâ zo âlip mân tuubat.

Ibânangât sâtkât hâuņangât den sâm kwâkâman. Zo yatâ op hâuņangât nep tuuga dâp upap. Zo ninâ den buņâ, sânğonnogip, zâkkât den.”

Anutuņâ nanņangât topņâ sâm muyagemap.

³¹ “Ninak topnâ sâm muyagia mân dâp upap.

³² Topnâ a nâiņâ sâm muyagemap. Oi nâ nânğan, topnâ sâm muyagei bonņâ uap.

³³ Zen Yohanegâren sâm mâsikâne nâgât den bonņâ sâm muyageip. ³⁴ Oi aņâ topnâ sâm muyagibigât mân sâmaman. Zen topnâ nânğâm ândiândigât mâtâp lânbigât sâmaman. ³⁵ Yohane zâk kârâp âsakņâ patâ op âsageziņgip. Zen zâkkât âsakņâ zo ek âkņâlem mâik nâi ândiwe.

³⁶ Nâgât topnâ sâm muyagemap, zo Yohane yatâ buņâ. Zo tobat nâi. Nepnâ tuuman, zorâņ topnâ sâm muyagemap. Ibânandâ nep sâm niğip, zo tuumņâ bonņâ muyageman. Yatâ op ândia topnâ muyagemap. ³⁷ Ibânâ sânğonnogip, zâk zikņâ topnâ sâm muyageip. Zen ko den lâuņan gâbâ gâi mân nânğawe. Zen holi tobatņâ mân igawe. ³⁸ Zen nâgât den nânğâm mân nânğâm pâlâtâņ kwatnige, zorat topņâ itâ. Zen sânğonnogip, zâkkât diņâ umziņan mân pane zemap. ³⁹ Zen Kembugât ekabân itâ nânğâm sâlâpkume, ‘Andiândi kâtikkât mâtâp zoren zei kârûm muyaginâ.’ Oi zorâņ nâgât topnâ sâm muyagemap. ⁴⁰ Oi zen den zo sâlâpkumņâ nâgâren gam ândiândi kâtik muyagime? Buņâ. Nâgâren mân game.

⁴¹ Nâ aņâ sâm âlip kwatnibigât mân sâmaman.

⁴² Zeņgât topziņ zitâ nânğan. Umziņ Anutugâren mân kinmap. ⁴³ Nâ Ibânangât sâtkât zeņgâren

gewan. Ga ko zen buku mân otniwe. Gâtâm a nâiñâ zikñâ umgât gâi zâk buku okñanğâbi. ⁴⁴ Zen ziñak sâm âlip kwaranğâm ândime. Kem-buniñ kânok, zâkñâ sâm âlip kwatziñğâbapkât mân nânğame. Oi dabân nânğâm pâlâtân kwatnibi? ⁴⁵ Zen nâgât itâ mân sâbi, ‘Zâk Ibâgâren neñgât sâm bâlip kwâpap.’ Yatâ buñâ. Zen Mosegâren pâlâtân upme. Ka Mosenâ zen sâm bâliñ kwatziñğâbap. ⁴⁶ Wangât, Mosenâ den kulemguip, zo nâgât op kulemguip, zorat. Zen zâkkât den nânğâm sâi nâgât den nânğabe. ⁴⁷ Ka zen Mosegât den birâmñâ nâgât den dabân nânğabe?”

6

Yesuñâ a 5 tausen nalem ziñgip.

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lu 9:10-17)

¹ Yesuñâ den yatâ sâm nanğamñâ Galilaia saru kutñâ nâi Tiberia, zo walâm nâmbutken arip. ² Ari a ambân donbepñâ a sisi mâsek kubikziñgi igâwegât molim âiwe. ³ Yesu zâk arâpñâ nen diiniñgi barin zâi tarâwen. ⁴ Narâk zoren Yuda zenğât kendon patâ kutñâ Pasowa, zo mâte oip. ⁵ A ambân donbep patâ gane Yesuñâ ziñgitñâ Pilipo mâsikâm sâip, “Nalem ikâ gâbâ sângân mem a ambân donbep patâ ziñgindâ dâpziñ upap?” ⁶ Yesu zâk zo yatâ zo upat sâm nânği zei yen mâsikip.

⁷ Oi Piliponâ itâ sâm dukuip, “Kât 2 handeret yatâ zorân kwâlâm ziñgindâ mân dâpziñ upap.” ⁸ Sâi arâpñâ neñgâren gâbâ a nâi kutñâ Andrea, Simon Peterogât munñâ, zâkñâ itâ sâip, ⁹ “Katep

ņai ziren āndiap. Zākņā nalem bātnāmbut sot saru zuu zagāt tākņanġap. Oi a ambān donġbep patā zirāņā ziņġindā dāpziņā mān upap.” ¹⁰ Sāi Yesuņā sāip, “A ambān dāzāņgone mindum ge tatnek.” Oi zoren hibuk hān lanġaat zeip, zorat kwākņan a tenġāziņ 5 tausen yatā zorāņ ge tarāwe.

¹¹ Yesuņā nalem zo memņā sāiwap sām a tarāwe, zo kāsāpkum ziņġip. Oi saru zuu zo yatik kāsāpkum ziņġip. ¹² Nalem nem ākon opņā Yesuņā arāpņā itā sām dātnāņgoip, “Buputņā zen bāliņ opapkāt sāndunek.” ¹³ Oi nen nalem bātnāmbut zorat buputņā sānduindā irā kiin zagāt piksāip.

¹⁴ A amban zen sen mārāt mān igikņā, zo ekņā sāwe, “Propete patā a nenġāren āsagibapkāt sāsāņ, zo perākņak a zi.” ¹⁵ Oi zen Yesu haamġumņā bitziņandā ġāsum a kutā kwānāņġānam utne ziņġit nāņġām birāziņġām zikņik barin zarip.

*Yesuņā saru kwākņan lāņ lāņ arip.
(Mt 14:22-23; Mk 6:45-52)*

¹⁶ Mirā nātiksāisāi arāpņā nen saru sātņan ġeiwen. ¹⁷ ġeimņā Kapenaum kamānān āinam waņġāyān zāiwen. Oi mirā nātiksāi ko ārindā Yesu zāk zikņik zoren tāip. ¹⁸ Oi pibā kātikņā koi saru ābāņgoi āiwen. ¹⁹ Oi nen sak birām kom aleindā ari saru tāmņan ārindā Yesu zāk saru kwākņan lāņ lāņ āim waņġā ġootņan ġāi ekņā pārākpam keņġāt urāwen. ²⁰ Yatā oindā Yesuņā nāņġonsām sāip, “Ninak ġaan. Mān keņġāt utnek.” ²¹ Yesu

wanġâyân kopġâbapkât sâtâre urâwen. Kopġâi zorenâk hân âinam sâwenân, zo âi takâwen.

A zen Yesu kulem sen mârâtkât opġâ dukuwe.

²² A kâmut patâ, zen saru nâmbutken zine haġsâip. Haġsâi itâ sâwe, “Muka nâtiksâi wanġâ kânok tâi iksen. Zoren arâpġâ Yesu pam ziiġik arie.” ²³ Zo yatâ nâġġâm tatne Tiberia hânân ġâbâ wanġâ nâmbutġâ Kembuġâ nalem ziġġip, zoren takâwe. ²⁴ Takâne a ambân zen Yesu sot arâpġâ kâruziġġâm wanġâyân zâim Kapenaum kamânân âi kâruziġġâwe.

²⁵ Zen saru nâmbutken âim kârûm muyagemġâ itâ sâm dukuwe, “Patâ, ġâ dâuġan zi ġâin?” ²⁶ Mâsikâne itâ sâm dâzâġġoip, “Nâ perâkġak sa nâġġânek. Nâ top liku kulem tuġa ikme, zorat buġâ. Nalem ziġġa nem âkon urâwe, zorat molinige. ²⁷ Nalem nemġâ ândim mumbi, zorat umziġ mân pane zimbap. Nalem nem ândiândi kâtik ândibi, zorat umziġ pane zimbap. A bonġâ, nâ Anutu Ibânandâ nalem zo ziġġâbatkât ġâsum sâlâpnogip. Nâ ândiândi kâtikġâ nalem, zo ziġġâbat.” ²⁸ Sâi zen itâ mâburem dukuwe, “Sânan. Anutuġâ wan nep tuum ândinatġâ nâġġâmap?” ²⁹ Sâne Yesuġâ itâ sâm dâzâġġoip, “A sâġġonnogip, nâ nâġġâm pâlatân kwatnibi, zo Anutugât nep.” ³⁰ Sâi den itâ sâm dukuwe, “ġâ top likuliku kulem nâi tuuna ekġâ nâġġâm pâlatân kwatġinat. Wan nep nâi tuuban? ³¹ Sâkurâpniġ, zen Mose sot mirâ kamân kâtikġan ândim nalem kutġâ Mana, zo nem ândiwe. Oi zorat den kulem nâi itâ ziap, ‘Sumbemân ġâbâ nalem ziġġi nem ândiwe.’”

Nalem sumbemân gâbâ gem gâip, zorat den.

³² Oi Yesunâ itâ sâmb dâzânḡoip, “Perâkḡak sa nânḡânek. Sumbemân gâbâ nalem bonḡâ, zo Mosenâ mân muyagem zingip. Ka Ibânandâ sumbemân gâbâ nalem bonḡâ zingâmap. ³³ Nâ sumbemân gâbâ gem hân a ândiândi muyagem zingâman. Nâ Anutugâren gâbâ nalem bonḡâ uan.” ³⁴ Sâi itâ sâmb dukuwe, “Kembu, gâ narâk dâp nalem zo niḡgâmâmban.” ³⁵ Sâne itâ sâmb dâzânḡoip, “Ândiândigât nalem ko nâ. Nâi zâk nâgâren ga pâlatânḡ upap, zâk nalemgât mân mumbap. Oi ḡâi zâk nâ nânḡâm pâlatânḡ kwatnibap, zo ko toogât mân nânḡâbap.

³⁶ Nâ itâ dâzânḡuan. Zen nâ nekḡâ mân nânḡâm pâlatânḡ kwatnime. ³⁷ Ka Ibânandâ nâgât singi sâip, a ambân zo zen ko nâgâren gam nanḡâbi. Oi a ambân ziḡ nâgâren gane mân moliziḡgâbat. ³⁸ Sumbemân gâbâ gewan, zo ninâ den lubatkât buḡâ. Sânḡonnogip, zâkkât den lubatkât gewan. ³⁹ Ibânandâ a ambân nâgâren zâmbanmap, a zo zen tâmbetagobegât galemziḡ uandâ hânḡât narâk âkâbabân zoren hâlâluyâk mânḡiziḡga zaatpi. Sânḡonnogip, zâkkât den zo yatâ ziap. ⁴⁰ Nanḡâ nâ nekḡâ nânḡâm pâlatânḡ kwatnibi, zo ko ândiândi kâtik ândibi. Ibânânḡât den zo yatâ ziap. Oi nânḡâ narâk patin mânḡiziḡga zaatpi.”

Yesu zâk ândiândi kâtikkât nalem

⁴¹ Yesu zâk sumbemân gâbâ nalem bonḡâ, zo nâ sâipkât Yuda a sâtnâ, ziḡâ nânḡâm bâliḡ kwâkḡanḡâwe. ⁴² Oi itâ sâwe, “A zi zâk wangât itâ sap, ‘Nâ sumbemân gâbâ gewan.’ Topḡâ nânḡâmen. Zâk Yesu, Yosepegât nanḡâ.” ⁴³ Sâne

Yesunâ itâ dâzângom sâip, “Zen mân nângâne bâlinj oik. ⁴⁴ A nâi zik umgât nâgâren gâganj, zo mân taap. Ibâ sângonnogipnâ sâi âlip nâgâren gâbap. Oi nâ a itâ zo narâk patin mumunjan gâbâ mângibat. ⁴⁵ Propete zenngât ekabân den itâ ziap, ‘Anutu ziknâk a sinji âlip dâzângoip nângâbi.’

Nâi zâk Ibânandâ sinji âlip dukui nângâbap, zâk nâgâren gam târokwatnibap.

⁴⁶ A zen Ibâ mân igâwe. Anutugâren gâbâ gem gâwan, nâ ninak Ibâ egâwan. ⁴⁷ Nâ perâknâk dâzângua nângânek. Nâi zâk nângâm pâlâtân kwatnimapnâ ândiândi kâtik miap. ⁴⁸ Ândiândi kâtikkât nalemm nâ. ⁴⁹ Sâkurâpziñâ, zen mirâ kamân kâtiknjan nalemm kutnâ Mana, zo nem ândimnâ mom nanngâwe. ⁵⁰ Ka sumbemân gâbâ nalemm nemnâ mân mumunja, zo ko nâgâren ziap. ⁵¹ Nâ sumbemân gâbâ ândiândigât nalemm mem gewan. Nalemm zo nâ. Zorat nâi zâk nâgâren gâbâ nalemm zo nem ândiândi kâtiknjanngât sinji upi. Sâknandâ nalemm uap. Zo a ziñâ ândiândi muyagibigât ziñgâbat.”

⁵² Yuda a sâtnâ ziiñak itâ âragumnâ sâwe, “A zirânâ dap op sunumnâ ninji ninatkât sap?”

⁵³ Sâne Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ perâknâk dâzânguan. Zen a bonnâ nâgât sunum sot gilâm mân nimbi, zo ko umziñan ândiândi mân muyag-ibap. ⁵⁴ Nâi zâk nâgât sunumnâ sot gilâmnâ nimbapnâ ândiândi kâtik mimbap. Oi narâk patin mumunjan gâbâ mângia zaatpap. ⁵⁵ Nâgât sunumnâ, zo nalemm bonnâ. Nâgât gilâmnâ, zo too bonnâ. ⁵⁶ Nâi zâk nâgât sunum sot gilâm nimbapnâ, zâk nâ sot pâlâtân op ândibap. Oi

nâ zâk sot pâlâtân op ândibat. ⁵⁷ Ândiândi mariñâ, Anutu Ibâ, zâkñâ sângonnogi gewangât Ibânangât op ândiman. Oi nâi zâk nâ ninibapñâ nâgât op ândiândiñ muyagem ândibap. Umñandâ nâ sot pâlâtân upapñâ sumbemgât sinji upap. ⁵⁸ Sumbemân gâbâ nalem, zorat topñâ itâ ziap. Sâkurâpziñ Mana nalem niwe, zo yatâ buñâ. Zen nemñâ ândim muwe. Kâ nâgâren gâbâ nalem zo nimbap, zâk ândim zâimâmbap.” ⁵⁹ Yesu zâk Kapenaum kamânân mâpâmâpâse namin ândim den zo dâzângoip.

Yesu zâk ândiândi kâtikkât den mem gem gâip.

⁶⁰ Yesugât a ambârâpñâ, nenğâren gâbâ donbepñâ den zo nângâm sâwe, “Den zi nângindâ yâmbâtñâ uap. Den zirat topñâ dap yatâ nângânat?” ⁶¹ Oi sâm âkon utne Yesuñâ umziñan ek nângâm itâ sâm dâzângoip, “Den zi nângâne bâliñ uap?” ⁶² A bonñâ nâ âburem ândiwanân zaria nângâne dap upap? ⁶³ Sâkkât sunum zorân ândiândi muyagemap, zo mân ziap. Ândiândi muyagemap, zo Kaapungât nep. Den dâzânquan, zo Kaapum sot ândiândigât den. ⁶⁴ Oi zengâren gâbâ a nâmbutñandâ mân nângâm pâlâtân kwatnime.” A Yesugât den birâbi, zo kânñan nângip. Oi a Yesu tirâpzanğoi gâsum kumbi, zo yatik kânñan nângip. Zorat den yatâ dâtnângoip.

⁶⁵ Oi den nâi itâ târokwap sâip, “Zorat itâ dâzânquan. Ibânandâ a nâi imbanñâ mân pindi ko dap op nâgâren gam nâ sot pâlâtân upap? Yatâ zo mân taap.”

⁶⁶ Narâk zoren a ambân kâmut gakârâpñâ, neŋgâren gâbâ donbepñâ zâk sot ândiândiŋaŋgât âkon op birâŋaŋgâm âiwe.

Peteroŋâ Yesugât topñâ sâm muyageip.

⁶⁷ Yatâ utne Yesuŋâ arâp kiin zagât itâ sâm mâsikâniŋgip. “Zen yatik nâbam âinam se?” ⁶⁸ Sâi Simoŋ Peteroŋâ itâ sâm dukuip, “Kembu, nen gâ birâgim ñâigâren âinat? Gâ kânokñâ ândiândi kâtikkât den mem ândiat. ⁶⁹ Nen gâ nâŋgâm pâlatâŋ kwatgimñâ itâ nâŋgâmen. Gâ tirik a. Anutugâren gâbâ gâin.” ⁷⁰ Yatâ sâi Yesuŋâ itâ sâm dâtnâŋgoip, “Nâ a kiin zagât, zen gâsum sâlâpzâŋgowan. Oi dap yatâ zeŋgâren gâbâ a ñâiŋâ Sataŋgât a uap?” ⁷¹ Zâk Yuda, Simoŋgât nanñâ, Karioto kamânân gok, zâkkât nâŋgâm sâip. Yuda zâk arâp kiin zagât neŋgât kâmurân gokñâ. Oi zâkñâ ândim Yesu tirâpzâŋgoi kâsarâpñâ ziŋ gâsum kuwe.

7

Yesugât murâpñâ, zen mân nâŋgâm pâlatâŋ kwâkŋaŋgâwe.

¹ Kwâkŋan Yerusalem kamânân Yuda a sâtnâ ziŋâ Yesu kunam den sâne Yesuŋâ zorat siŋgi nâŋgâm Yudaia hân birâm Galilaia hânân âim gam ândeip. ² Yatâ oi Yuda zeŋgât hâmbâ silep kendon mâte oip. ³ Yesu murâpñâ, ziŋ itâ dukuwe, “Gâ hân zi birâm Yudaia hânân âimñâ kulem top top tuumat, zo ândi âi tuuna kâmut gakârâpkâ ziŋ ikpi. ⁴ A ñâi, zâk patâ upâ sâm nepñâ tik mân tuumap. A mâteziŋan tuumap. Gâ nep zo yatâ

tuubat sâmatkât âi a kâmurân nep tuuna ikpi.”
⁵ Murâpñâ zen mân nângâm pâlâtân kwâkñangâm yatâ sâwe. ⁶ Sâne Yesuñâ itâ sâm dâzângoip, “Narâk ziren zo mo zo utnâ sâm âlip upi. Ka nâgât narâk ko gâtâm mâte upap. ⁷ A zijâ zen um kâlak mân nângâziñgâbi. Nâ ko ândi mâmanziñ bâliñâ, zo sapsuga um kâlak nângânige. ⁸ Zen ziiñik kendonân zâinek. Narâknâ mân mâte uap. Narâk ziren mân zâibat.” ⁹ Yatâ sâmñâ Galilaia hânân ândeip.

Yesu zâk kendon patâgât Yerusalem kamânân zarip.

¹⁰ Yesu murâpñâ, zen kândom âinetâ bet zâk zikñik Galilaia hân birâm Yerusalem kamânân tigâk zarip. ¹¹ Oi kendon narâk oi Yuda a zen Yesu kârumñâ mâsikâyanğâm sâwe, “Zâk ikâ taap?” ¹² A yenñandâ zâkkât den halop donbep sâwe. Oi nâmbutñandâ itâ sawe, “Zâk a âlipñâ.” Sâne nâmbutñandâ kwâkâm sâwe, “Buñâ. Zâk a um gulip kwatziñgâmap.” ¹³ Oi Yuda a sâtnâ zenğât kenğât op Yesugât sinji den muyap mân sâwe.

Yesuñâ Anutugâren gâbâ den mem gâip.

¹⁴ Kendon tânâmñan Yesu zâk tirik namin zâimñâ a Kembugât den sâm dâzângoip. ¹⁵ Den yatâ sâi Yuda a zen imbanâziñ buñ oi itâ sâwe, “Zâk ekap namin mân zaripñâ den topñâ zi ikâ gâbâ nângâm sap?” ¹⁶ Yatâ sânetâ Yesuñâ itâ dâzânğom sâip, “Nâ den dâzânğoman, zo ninan gâbâ buñâ. Sângonnogip, zâkkât den. ¹⁷ Den Anutugâren gâbâ mo ninan gâbâ, zo Anutu sâtnâ lubapñâ den zirât topñâ nângâbap. ¹⁸ Nâi zâk zik

umgât sâbap, zâk sâkñâ mem zâizâiņ upap. Ka ñâi zâk nep mariņanġât sâtâre muyagibapkât nep tuubap, zâkkât itâ nânġâbi, ‘Zâk sarâ buņâ. Den bonņâ sâmap.’ Oi nâ zo yatâ sâman.

¹⁹ Mosenâ gurmin den sâm muyagem ziņġip. Oi zen gurumin den zo mân lum kwâtâttime. Yatâ opņâ zen wangât nâġât denân kwap sâm nonam se.” ²⁰ Sâi a zen itâ sâwe, “A ikâ zorâņ gobigât se? Gâġât itâ nânġen. Gâ wâkegoot ândim um gulip op sat.” ²¹ Sâne Yesuņâ dâzânġom sâip. “Nâ nep kânok tuuga, zo ek pârâkpam kwakmak ue. ²² Sa nânġânek. Mosenâ narâpziņ kwabâ kwatziņġâbigât sâm ziņġip. (Oi zo Mosenâ mân topkwâip. Sâkurâpniņandâ mârur ñâi topkwarâwe.) Oi nep zo tuutuunġâ mâte oi kendonân tuume. ²³ Moseġât gurumin den, zo birânetâ bon buņ opapkât kendonân narâpziņ kwabâ kwatziņġâme. Nâ ko kendonân a kiņ bik mumuņ sâkñâ kubiksa âlip uap, zorat wangât kuk otnige? ²⁴ Zen den sâkñik mân sânek. Nânġâm sâlâpkum ko bonņâ sâbi.”

Yesugât op itâ sâwe, “Zâk Kristo mo a ñâi?”

²⁵ Yerusalem kamân mâirâp nâmbutņandâ itâ sâwe, “A kunam sâme, zo zirâ mo? ²⁶ Zâk a ambân mâteziņan zi den muyap sâi patârâpniņandâ mân sâm kwâkâme. Zen topņâ nânġâne a bâliņan ġâbâ mâkâniņġâbapkât mârur sâsân, zo mo dap? ²⁷ Buņâ motņâi. A zirat muyamuyagiņanġât topņâ nânġen. Ka ñâi ġâbâpkât sâsân, zo âsagei zâkkât topņâ mân nânġânat.” ²⁸ Yatâ sâne Yesuņâ tirik namin kin den patâ itâ sâm dâzânġoip, “Ikâ ġâbâ ġâwan, zo âlip nânġen sâme. Ka nâ ninâ

umgât mân gewan. Bonjâ marijâ, Anutu, zâknâ sângonnogi gem gâwan. Oi zen zâk mân ek nângâme. ²⁹ Nâ ko zâknâ sângonnogi zik um topņan gâbâ gewan, gât ko nâjâ zâkkât topņâ nângâm kwâtâtian.”

³⁰ Yesu zâk den yatâ sâi tâk namin pânâ sâwe. Oi kukunğgât narâknâ, zo mân mâte oipkât yâmbârem birâwe. ³¹ Oi a yennâ zengâren gâbâ donbepņâ Yesu nângâm pâlâtâņ kwarâwe. Oi itâ sâwe, “A patâ gâbapkât sâsâņ, zâk a zirâņ kulem tuumap, zo walâm tuubap? Buņâ. A zi aksik tuum nanğâmap.”

Kâwali a zen Yesu gâsum tâk namin pambigât sângonzângowe.

³² A zen den yatâ zo tik sâne Parisaio zen nângamņâ tirik namâ galem a sot âragumņâ kâwali a zen Yesu gâsum tâk namin pambigât sângonzângowe. ³³ Yesuņâ itâ dâzângom sâip, “Nâ narâk pânkânok zen sot ândimņâ sângonnogip, zâkkâren zâibat. ³⁴ Oi zen kârunim mân muyagenibi. Âi ândibarân dap op gabi?” ³⁵ Yatâ sâi Yuda a zen itâ sâm âraguwe, “A zirâņ ikâ ari kârunatkât sap. Yuda a bukurâpniņ Grik a hân toren toren zen sot ândie, zengâren âibam sap? Mo zâk Grik a zengâren âim den dâzângobam sap? ³⁶ ‘Kârunim âim mân muyagenibi. Âibarân zen mân gabi.’ Den zo wangât sap?”

Yesu zâk Kaapum niņgâbapkât sâip.

³⁷ Yuda zengât kendon sirâm boiņâ mindumindu patâ utne Yesuņâ zaat kin den patâ dâzângom sâip, “Nâi zâk toogât

nângâmñâ nâgâren ga nimbap. ³⁸ Oi ñâi zâk nâ nângâm pâlâtân kwatnibap, zâkkât umñan too sinñâ takâm zimbap. Kembangât ekabân den yatâ kulemgune ziap.” ³⁹ Yesu nângâm pâlâtân kwâkñangâwen, nen Kaapungât sinji kwatningâm yatâ sâip. Yesu zâk narâk zoren Kaapumñâ mân ningip. Wangât, zâk sumber âsakñâ umñan mân âburem zârip, zorat mân ningip.

A ambân zen Yesu topñangât sâm kâsâpagowe.

⁴⁰ A nâmbutñâ zen den zo nângâm Yesugât itâ sâwe, “Perâkñak, zâk Propete gâbapkât mârur sâsân.” ⁴¹ Nâmbutñandâ itâ sâwe, “A bâliñan gâbâ mâkâningâbapkât mârur sâsân, Kristo, zi zâk.” Nâmbutñandâ ko kwâkâm sâwe, “A patâ zo, zâk dap op Galilaia hânân muyagibap?” ⁴² Kembangât ekabân den ñâi itâ ziap. Kristo zâk a kutâ Dawidigât kamân, Betelem, zoren âsagibap.” ⁴³ A zen Yesugât yatâ sâm kâsâpagowe. ⁴⁴ Oi nâmbutñandâ tâk namîn pânat sâm yâmbârem birâwe.

A sâtñâ zinj Yesu mân nângâm pâlâtân kwâkñangâwe.

⁴⁵ Kâwali a zen tirik namâ galem a sot Parisaio zenğâren âburinetâ itâ sâwe, “Zen wangât Yesu mân gâsum diim ge?” ⁴⁶ Sâne kâwali a zinjâ sâwe, “Zâk den sâmâp, zo yatâ a ñâiñâ mân sâmâp.” ⁴⁷ Sâne Parisaio a zinj itâ sâm dâzângowe, “Zen a yennâ yatik um gulip kwatziñgâp?” ⁴⁸ A sâtñâ sot Parisaio a, nenğâren gâbâ ñâi zâk sot pâlâtân uap? ⁴⁹ Zo buñâ. A yennâ, zen ko Kembangât gurumin den mân nângâm, zen simgât sinji.”

⁵⁰ Yatâ sânetâ bukuzinjâ nêi kutjâ Nikodemo, mârur Yesugâren arip, zâknâ itâ sârn dâzângoip, ⁵¹ “A nêinjâ zikjâ topjâ mân sâi dap yatâ hâuņangât den sârn kwâkânat? Nen yatâ mân utnatkât gururin den ekabân den nêi ziap.”

⁵² Yatâ sâi ko bukurâņandâ Nikodemo den kârâņņoot itâ sârn dukuwe, “Gâ a zo yatik Galilaia hânân gokjâ? Kembugât ekabân sâlâpkur itâ nâņgâban, ‘Galilaia hânân Propete nêi mân âsagibap.’ ” ⁵³ Oi zen kâsâpagom mirâzijan âim nanğawe.

8

Laņ mâman ambân nêi Yesugâren diim âiwe.

¹ Yesuņâ Oliwa bâkņan zâi zeip. ² Mirâ hanjsâi zobâ âburem tirik namin zari a ambân donņbeņjâ zâkkâren minduwe. Yesuņâ ge tapjâ Kembugât den sârn dâzângoip. ³ Oi Kembugât gururin den zorat galem a sot Parisaio a, zen mâtâp ambân nêi a sot ândei muyagem diim Yesugâren gam pam haamgum kin sâwe, ⁴ “Patâ, ambân zi a laņ zen sot ândei muyagem gâsum diim gen. ⁵ Oi Mose zâk ambân itâ zo kâtjâ zâņgone mumbigât sârn gururin den ekabân kulemgum niņgip. Oi gâjâ ambân zâkkât dap nâņgat?” ⁶ Zo yatâ mâsikâne den dap mo dap sâi nâņgâm denân pânarn sâwe. Sâne Yesu zâk pindiņsâm bikjandâ hânân kulemgum tâip. ⁷ Kulemgum tâi mâsikâm zagât zagât utnetâ zaatjâ itâ sârn dâzângoip, “Zenğâren gâbâ a nêi tosanjâ buņâ, zâknâ kâtjâ topkwap koi ko kumbi.” ⁸ Yatâ sârn du pindiņsâm hânân kulemgum tâip.

⁹ A gawe, zen den zo nângâm patâziñâ kândom ari kânok kânok ari ari âim nanğawe. Ambân zâk zikñik Yesugât mâtenan kiri Yesu zâk oksâm zaat mâsikâm sâip. ¹⁰ “Ambân, a zen ikâ arie? Nâiñâ hâuñanğât den sâm siñgan giap?” ¹¹ Sâi ambânñâ sâip, “Kembu, buñâ.” Sâi itâ sâm dukui, “Nâ yatigâk, nâ gâ mân sâm siñgan gian. Zorat gâ âi ândim bâliñâ du zagât mân upan.”

Yesu zâk a hân dâp nenğât kârâp âsakñâ op ândiap.

¹² Yesuñâ a den dum dâzânğoi. Itâ sâm dâzânğoi, “Hân dâp a zenğât kârâp âsakñâ op ândian. Oi ñâi zâk nâ molinibapñâ, zâk ñâtâtigân mân ândibap. Zâk ândiândi âsakñâ tâkñanği ândibap.” ¹³ Sâi Parisaio a ziñâ itâ sâm dukuwe, “Gâ gikak topkâ sâm muyagiat, zorat nânğindâ bon mân uap.” ¹⁴ Sâne Yesuñâ sâip, “Ninak topnâ sapsuga bon buñ mân opmap. Wangât, Nâ ikâ gâbâ gâwan sot ikâ âi ândibat, zorat topñâ nânğâm den sâman. Zen ko zo mo zorat ârândân kwakme. ¹⁵ Zen sâkñik ekñâ umñan bonñâ zo mân ikme. Oi zen lañ sâme. Nânâ ko zenğât topziñ mân sâman. ¹⁶ Oi zenğât topziñ sâbat, zo ko bonñâ upap. Nep zo ninik mân tuubat. Ibâ sânğonnogip, zâkñâ betnan mei nep zo tuubat. ¹⁷ Zenğât gurumin den ekabân den ñâi itâ ziap, ‘A zagât, zikñâ a ñâigât topñâ sâitâ nânğâne bon upap.’

¹⁸ Nâ ninâ topnâ sâm muyagia Ibânâ sânğonnogip, zâkoot yatik sâm muyagemap.”

¹⁹ Yesu zâk den yatâ sâi mâsikâm sâwe, “Ibâgâ ikâ?” Sânetâ itâ sâm dâzânğoi, “Zen nânğât topnâ

mân nângâmê. Zen nâgât topnâ nângâm sâi ko Ibânangât topnâ yatik nângâmê.”

²⁰ Yesunâ den zo tirik namâ umnâ nâi kât pâpannân, zoren kin den dâzângoip. Oi zâk mumbapkât narâknâ mân mâte oipkât dabân gâsum tâk namin kek pambe?

Anâ hânân gok, Yesu zâk Sumbemân goknâ.

²¹ Yesu zâk den târokwapnâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ zâmbam aria zen kârunimnâ tosaziņoot ândim mumbi. Nâ âibat, zoren zen dap op gabi?”

²² Zo yatâ sâi ko Yuda a zîñâ sâwe, “Nâ âi ândia zen mân gabi, den zo wangât sap? Zâk ziknâ agoyangâm mumbapkât sap?” ²³ Sânetâ Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Zen âmbiren goknâ. Nâ ko uren goknâ. Zen hân ziren goknâ. Nâ ko hân zi goknâ bunâ. ²⁴ Nâ zorat opnâ dâzânguan, Zen tosaziņoot ândim mumbi. Nâ ândim gâwanñâ ândim zâibat. Zen zo mân nângâm simbitkubi, zo ko tosaziņ zemziņgi mumbi.”

²⁵ Sâi zîñâ mâsikâm sâwe, “Bâi, gâ wan a nâi?” Sâne Yesunâ dâzângom sâip. “Topnâ dâzângom gâwan, zo bonñâ. ²⁶ Nâ zenğât tosa sot hâuñangât den donbep mem ândian. Sângonnogipnâ den bonñâ sâmap. Oi nâ den zâkkâren nângâwan, zorigâk a ambân dâzângoman.”

²⁷ Den zo Ibânangât op sâm dâzângoi zen mân nângâm kwâtâtiwe. ²⁸ Sâmñâ Yesunâ târokwap itâ dâzângom sâip. “Zen a bonñâ nâ nagân mândânibi, narâk zoren topnâ nângâm biranbi. Oi ninâ umgât kut nâi nâi mân opman. Ibânandâ den sâm dâtnogip, zorik sâman, zo nângâm kwâtâtibi. ²⁹ Oi sângonnogip, zâk nâ sot ândiap.

Nâ kut nâi nâi opman, zo egi âlip opmap, zo ko zâk mân birânimap.” ³⁰ Yesu zâk den yatâ sâi a donbepnâ nângâmñâ, nângâm pâlâtân kwâkñangâwe.

Yesugât den mem ândim dumun buñ utnat.

³¹ Yesuñâ Yuda a nângâm pâlâtân kwâkñangâwe, zen itâ sâm dâzângoip, “Zen nâgât den lum ândim arâpnâ bonñâ upi. ³² Opñâ nâgât den bonñâ, zo nângâne mâkâziñgi dumunziñ buñâ, hâlâluyâk ândibi.” ³³ Yesuñâ yatâ sâi zen itâ mâburem dukuwe, “Nen Abaramgât kiurâp. Nen a zenğât kore mân op ândiwen, zorat wangât sat? ‘Dumun buñ ândibi.’ ” ³⁴ Sâne Yesuñâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ perâkñak dâzânquan. Nâi zâk bâliñ opmap, zâk bâliñangât kore a upap. ³⁵ Kore a, ziñâ patâziñangât mirin tâtat mâme mân upi. Narâpnâ ko Ibâgât mirinâk ândim zâimambi. ³⁶ Zorat nâ nanñandâ olañziñga, zen perâkñak dumun buñ ândibi.

³⁷ Zen Abaramgât kiurâp, zo nângan. Oi zen nâgât denñâ umziñan mân giari nonam se. ³⁸ Nâ Ibânañgâren kut nâi nâi ek ândiwan, zorat sâman. Zen ko ibâziñangâren kut nâi nâi nângâwe, zo upme.” ³⁹ Sâi itâ sâm dukuwe, “Nen sâkuniñ Abaram.” Sâne Yesuñâ dâzângoip, “Zen Abaramgât kiun ândim sâi zâkkât orot mâme yatâ upe. ⁴⁰ Anutugâren gâbâ den bonñâ nângâwan, zo dâzânngoman. Oi ziñâ nonam se. Kut zo yatâ zo Abaramñâ mân oip. Zen Abaramgât narâpnâ buñâ. Ibâziñâ, zâk nâi. ⁴¹ Zen ibâziñangât orot mâme upme.” Yatâ sâi ziñâ sâwe, “Nen a lañân gâbâ mân âsagiwen. Ibâniñ Anutu kânok.” ⁴² Sâne

Yesuñâ sâip, “Ibâziñ Anutu sâi ko nâ buku otnibe. Nâ Anutugâren gâbâ gewan. Ninâ umgât mân gewan. Zâkñâ sâñgonnogi gewan.

⁴³ Zen dap op ândine dinnandâ umziñan mân geimap? Nâ den sa zen kindapziñ anğân kârâme, zorat ko yatâ upme. ⁴⁴ Zen ibâziñ Satañ. Zâkkât den lubigât umziñ kinmap. Zâk mârûm ñâi a tâmbetagoagon nep tuum ândim gaap. Zâk den bonñâ kândâtkoipkât umñan den bonñâ ñâi mân ziap. Zâk sarâ a sot sarâ mariñâ. Zorat zâkkât orot mâmeñâ zo sarâ opmap. Zen zo yatik umziñan den bonñâ mân gei ziap. ⁴⁵ Zorat nâ den bonñâ dâzângua dinnâ birâme.

⁴⁶ Zengâren gâbâ a ñâi nâgât tosa âlip sâbap? Buñâ. Nâ den bonñâ sâman. Zen wangât nâgât dinnâ birâme? ⁴⁷ Ñâi zâk Anutugât siñgi upa-
pñâ diñâ nângâbap. Zen Anutugât siñgi mân ândimeñâ diñâ birâme.”

Yesugât den mem ândim mân munat.

⁴⁸ Sâi Yuda a sâtñâ, ziñ kuk op itâ sâm bâliñ kwâkñangâwe, “Nen gâgât dap sânat? Gâ nengât kâmurân gok buña. Gâ Samaria a. Wâkeñâ umgan giari ândiat. ⁴⁹ Gâgât topkâ yatâ sâindâ dâp upap.” Sâne Yesuñâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ wâkeñâ mân otnimap. Nâ Ibânâ sâm bâbalañ kwâkñangâman. Zen ko nâ mem ge kwatnige. ⁵⁰ Nâ kutsiñginañgât opñâ mân dâzângowan. Kutsiñginañgât den dâzângobap, zo ñâi ândiap. Zâkñâ nâgât kutsiñgi, zo mem zâi pâmbap.

⁵¹ Nâ perâkñak dâzângua nângânek. Ñâi zâk nâgât den mem ândiap, zo mân mumbap.” ⁵² Yatâ sâi Yuda a ziñâ itâ sâwe, “Wâkeñâ otgimap, zo

perâkņak. Abaram moip. Oi Propete zen yatigâk muwe. Oi gâ itâ sat, 'Nâi zâk nâgât den mem ândibapņâ mân mumbap.' ⁵³ Sâkuniņâ Abaram, zâk patâ moip. Oi gâ zâk walâbam sat? Oi Propete a, zen yatâ muwe. Gâ wangât sâkkâ mem zâi paat?" ⁵⁴ Sâne Yesuņâ itâ sâm dâzângoip, "Ninak sâknâ mem zâi pa sâi ko bon buņ opap. Ibânâ ândiap, zâkkât Anutuniņ sâme, zâkņâ kutsiņginâ mem zâi pâmop. ⁵⁵ Zen zâkkât topņâ mân nâņge. Nâņâ ko zâkkât topņâ nâņgâm kwâtâtian. Nâ mân ek nâņgan sa sâi ko a sarâ zen yatâ opap. Nâ zâk nâņgâņgan. Oi zâkkât diņâ mem ândiman.

⁵⁶ Sâkunziņâ Abaram, zâk nâgât narâk mâte oi ikpapkât sâtâre op ândeip. Zorâņâ ândim muyagia sâtâre pâtâ oip." ⁵⁷ Yatâ sâi Yuda a ziņ sâwe, "Gâ kendongâ 50 mân ândeinnâ Abaram egâwan sat?" ⁵⁸ Sâne Yesuņâ itâ sâm dâzângoip, "Nâ perâkņak dâzângobâ. Nâ Abaram mân âsagei ândiwannâ ândim gaan." ⁵⁹ Yatâ sâi Anutu hutkum sap sâm kâtnâ mem kunâ sâne Yesuņâ tikpam tirik namin gâbâ geip.

9

A sen nâtâtik, zâkkât den siņgi.

¹ Yesu zâk mâtâbân âim sen nâtâtik a nâi muyageip. A zo mam kâmbonjan gâbâ âsagem sen nâtâtik op ândim gâip. ² Yesuņâ a zo muyagei arâpņâ niņ Yesu mâsikâm sâwen, "Patâ, nâigât tosgât yatâ muyageip? Zikņâ mo ibâ mam zekât?"

³ Sâindâ Yesunâ itâ sâm dâtnânngoip, “Yatâ bunâ. Ziknâ mo ibâ mam zekât tosgât bunâ. Anutu imbanânngât topnâ zâkkâren muyagibapkât yatâ âsageip. ⁴ Sirâmân nep tuumen. Kâ nâtiksâi ko nep mân tuumen. Narâk zi sirâm yatâ oi sânnonogip, zâkkât nep âlip tuum ândinat. Kwâknan nâtâtik muyagei nep zo dap dap yatâ tuubi? ⁵ Nâ hânân ândibat dâp hân a zengât âsaknâ op ândibat.”

⁶ Yesu zâk yatâ sâm nâ hânân tâpkum hân banet mem golanĸum sen nâtâtik zo sinĸan sanĸorip. ⁷ Itâ sâm sanĸorip, “Gâ Siloam too denĸânân âi too sanĸonnan.” (Siloam zo Yuda denân. Niinĸ denân ko sânnonogip sâmen.)

⁸ Yatâ opnâ kamârâpnâ zinâ a zo eknâ mâsikâyânĸâm sâwe, “Nalemĸât oletningâmâp, zi zâk mo nâi?” ⁹ Sâne nâmbutnândâ sâwe, “Zi zâk.” Oi nâmbutnândâ sâwe, “Zâk bunâ. Zâkkât tobat yatâ a nâi.” Yatâ sâne ziknâk sâip, “Nâ ko zi.” ¹⁰ Sâi mâsikâm sâwe, “Dap op sinĸâ âlip uap?” ¹¹ Sâne itâ sâm dâzânngoip, “A nâi kutnâ Yesu, zâknâ hânân tâpkum hân banet mem golanĸum sinnan sanĸonĸâ itâ sâm dâtnogip, ‘Gâ Siloam denĸânân âi too sânnon.’ Oi nâ âi too sanĸonsa sinnâ âlip oi eksan.” ¹² Yatâ sâi mâsikâm sâwe, “A zo ikâ ândiap?” Sâne zâknâ sâip, “Nâ mân ek nânĸan.”

A sinĸâ âlip oip, zorat Parisaio zin den sâwe.

¹³ A sen nâtâtik op ândimnâ âlip oip, zo diim Parisaio a zengâren âiwe. ¹⁴ Oi Yesunâ banet golanĸum sinĸâ sanĸorip, zo Yuda zengât kendonân oip. ¹⁵ Zorat Parisaio a, zinâ a zo mâsikâm

sâwe, “Gâ dap op siŋgâ âlip uap?” Sâne itâ sâm dâzâŋgoip, “Zâk banjet mem sinnan saŋgori nâ âi too saŋgonsa sinnâ âlip uap.” ¹⁶ Parisaio zengâren gâbâ nâmbutŋandâ itâ sâwe, “A zo Anutugâren gokŋâ buŋâ. Zâk Kembangât gurumin den kom mâtâp wâlap. Zâk kendonân nep tuugap.” Sâne nâmbutŋandâ sâwe, “Zâk bâliŋ mâme a ândim sâi nep itâ zo mân tuubap.” Parisaio a, ziŋ yatâ sâm âragum kâsâpagowe.

¹⁷ Oi a siŋ bâpsâsâŋ kubigip, zo mâsikâm sâwe, “Siŋgâ kubiksap, zorat gâ dap nâŋgat?” Sâne zâkŋâ sâip, “Zâk Propete.” ¹⁸ Sâi Yuda a zen a zo sen ŋâtâtik ândimŋâ âlip oip, zorat nâŋgâne bonŋâ mân oi sâne ibâ mamŋâ, zet gawet. ¹⁹ Gâitâ mâsikâzikâm sâwe, “Nanzikŋâ sen ŋâtâtik muyageip, zi mo? Zâk dap op siŋâ âlip uap?”

²⁰ Sâne ibâ mamŋâ, zik itâ sâwet, “Zâk nan-nikŋâ, zo nâŋget. Sen ŋâtâtik âsageip, zo nâŋget. ²¹ Ka dap opŋâ siŋâ âlip uap, zo mân nâŋget. Nâiŋâ kubiksap, zo mân nâŋget. Zâk katep buŋâ. Mârum lâmbarip, zorat ziŋŋak mâsikâne topŋâ dâzâŋgoik.”

²² Ibâ mamŋâ, zet Yuda a sâtŋâ zengât kenŋât opŋâ yatâ sâwet. Yuda a zengât a sâtŋâ, ziŋ den itâ sâm ândiwe, “Nâi zâk Yesugât itâ sâbap, ‘A bâliŋan gâbâ mâkâniŋgâbapkât mârum sâsâŋ, zâk zo. Zâk Kristo.’ A yatâ zo mâtâpâpâse namin mân zâibapkât pâke pânâ. A yatâ zo kâbakŋeŋaŋindâ nenŋât kâmurân mân tâpap.” ²³ Zorat opŋâ ibâ mamŋâ zet kenŋât op itâ sâwet, “Zâk katep buŋâ. Zâk mârum lâmbarip, zorat ziŋâ mâsikâne topŋâ sâik.”

²⁴ A sen n̄at̄atik op ândeipn̄â âlip oip, zo dum diim gamn̄â itâ dukuwe, “Anutu mâtenjan kin sarâ mân sâban. Nen a zorat topn̄â n̄anġen. Zâk bâlin̄j mâme a.” ²⁵ Yatâ sânetâ ko a zorânġ itâ sâm dâzânġoip, “A zo bâlin̄jâ mo âlipn̄â, zo mân n̄anġan. Sen n̄at̄atik ândiwann̄â sinnâ âlip uap, zo n̄anġan.” ²⁶ Sâi dum mâsikâwe, “Dap otgigap? Dap op siġgâ mânânġâtsap?”

²⁷ Sâne a zorânġâ itâ sâm dâzânġoip, “Nâ mârûm dâzânġuan. Zen wangât kisanġâ dâzânġobatkât se? Zen zâkkât a utnam se?” ²⁸ Yatâ sâi zin̄â siġan gem dukuwe, “Gâ zâkkât a. Nen ko Mosegât arâpn̄â. ²⁹ Mose zâk Anutun̄jâ den dukuip, zo n̄anġen. Ka a zi ikâ mo ikâ gâbâ âsagem gâip, zo mân n̄anġen.” ³⁰ Sâne a zorânġ den itâ mâburem dâzânġoip, “A zi sinnâ mânânġâtsap, zâkkât topn̄â kârune n̄anġa imbanġâ uap. ³¹ Nen itâ n̄anġâmen, ‘Anutun̄jâ bâlin̄j mâme a mân betziġan memap. Nâi zâk hurat kwâkġanġâm diġâ lugi beġan mimbap.’ ³² Mârûm hân âsageibân gâbâ a n̄âi zâk mam kâmbonjan gâbâ sen n̄at̄atikn̄jâ âsagem kubikkubikn̄jâ mân âsagei n̄anġâwen. ³³ Oi a zo Anutugâren gâbâ mân gâip sâi nep itâ zo dap yatâ tuubap?” ³⁴ Sâi den kârâpn̄oot itâ sâm dukuwe, “Gâ bâlin̄j mâme sot laġ mân a zenġâren gâbâ âsageinn̄jâ dap yatâ nen den topn̄jâ dâtnânġuat?” Yatâ sâm kom kâbakġine ârip.

Yesu kândâtkom um n̄at̄atik ândiândiġ.

³⁵ A zo kâbakġine ari Yesun̄jâ n̄anġip. Oi a zo muyagenġâm itâ sâm mâsikip, “Gâ a bonġâ n̄anġâm pâlatânġ kwâkġanġat mo?” ³⁶ Sâi a zorânġâ sâip, “Patâ, sat, zo a n̄âi? Zo tirâpn̄ona ekġâ

nângâm pâlâtân kwâkņangâbat.” ³⁷ Sâi Yesuņâ itâ sâm dukui, “Gâ eksat. Den dâgogan, zo nâ.” ³⁸ Sâi a zorâņâ sâip, “Kembu, nâ nâņgâm pâlâtân kwatgigan.” Yatâ sâmņâ um topņan pindiņsâm mâtâseip.

³⁹ Oi Yesuņâ sâip, “Nâ topziņ sâm muyagibatkat hânân gewan. Zorat a ziiņangât nâņgâne giginâ oi sinniņ nâtâtik sâme, zen sinziņ ânâņgât âsakņan bâgim ândibigât gem gâwan. Oi a ziiņangât nâņgâne zâizâiņ oi sinniņ âlipņik sâme, zen nâtâtigân bagim ândibigât gem gâwan.” ⁴⁰ Yatâ sâi Parisaio a ârândâņ kirâwe, zen nâņgâmņâ sâwe, “Nen sen nâtâtik nâņgonsat?” ⁴¹ Sâne Yesuņâ sâip, “Zen sen nâtâtik ândim sâi tosaziņ buņ ândibe. Ka ziiņak sâme, ‘Nen sinniņ âlipņâ.’ Zorat tosaziņ zemziņgap.”

10

Râma zen mariziņangât den nâņgâme.

¹ Yesuņâ den sumbuņâ nâi itâ sâip, “Nâ perâkņak dâzâņgua nâņgânek. Nâi zâk râma zenġât poņ durubit zo birâm nâin gâbâ loņgiņ bagibap, zâk kâmbu a op kut nâi nâi laņ memap. ² Nâi zâk poņ durubirân gâbik bagibap, zâk ko râma zenġât galem a. ³ Zâk gâi mâtâp galem a ekņâ mâtâp mem pâmbap. Oi râma ziņâ diņâ tobat nâņgâbi. Oi râma galem a zo râma kutziņan zâņgonsâm poņan gâbâ diiziņgâm âibap. ⁴ Râma gakârâpņâ diiziņgâm gei kândom ari molim âibi. Diņ tobatņâ nâņgâmegât molim âibi. ⁵ Ka a nâi gâi diņ tobatņâ mân nâņgâmņâ mân molibi. Buņâ.

Zen kenğât op birâm âibi.” ⁶ Yesuñâ den sumbuñâ yatâ sâi Yuda a ziñ den zorat topñâ mân nângâwe.

Yesu zâk galem a âlipñâ.

⁷ Yatâ utne Yesuñâ dum dâzângom sâip, “Perâkñak dâzângua nângânek. Râma zenğât zâizâiñangât mâtâp, zo nâ. ⁸ Nâ mân âsagia âsagiwe, zo kâmbu a. Zen kut ñai ñai lañ mime. Zen ganetâ râma zen zenğât den mân nângâwe. ⁹ Mâtâp nâ. Ñai zâk nâgâren gam bagibap, zâk mân tâmbetagogap. Zâk bagimgagim nalem muyagem nem ândibap.

¹⁰ Kâmbu a zen ga râma kâmbu mem zângom tâmbetzângobigât game. Nâ ko râma ziñ ândim ândiândi âlip muyagem ândim kwâtâtibigât gâwan. ¹¹ Nâ râma galem a âlipñâ. Galem a zâk galem otziñgâm ândim râma gakâñâ tâmbetagogegât ândiândiñâ birâbap. ¹² Râma galem a bâliñâ, mariñâ buñâ, kât nep tuutuunangât anâ dâñ galemziñ mân opmapñâ wâu kâtikñâ gâi zâmbam âibap. Oi wâu kâtikñâ gamñâ râma ziñgâm molziñgi siñsururuñ upi. ¹³ A zo râma galem a bâliñâ. Zâk râma zenğât girem mân upap. A zo kât mimbapkât nep tuumap. ¹⁴ Nâ ko râma galem a âlipñâ ândiman. Ibâ sot nâ âñak nângâm ândimet. ¹⁵ Zorat dâp op nâ kâmurâpnâ zen sot âñak ândimen. Zorat na râma zenğât opñâ ândiândinâ birâbat. ¹⁶ Oi râma kâmut ñain ñain ândie. Zen poñ zi gokñâ buñâ. Oi ninak ârândâñ diiziñgâm ga dinnâ nângâbi. Oi râma zen kâmut kânok sot galem a kânok yatâ muyagibap. ¹⁷ Râma zenğât op ândiândinâ birâbat, zorat Ibânandâ umñandâ gâsunimap. Nâ ândiândinâ

birâmñâ dum mimbat. ¹⁸ Ândiândinâ zo a ziñ nonam dinnâ sâne mân birâbat. Buñâ. Ninak nângâm birâbat. Ninak birâbat sot mimbatkât imbañâ zemnigap. Yatâ upatkât op Ibânandâ sâm nigip.”

¹⁹ Yesu zâk yatâ sâip, zorat Yuda a zen nângâm den sâm kâsâpagowe. ²⁰ Oi a donjbeñâ itâ sâwe, “Wâkeñâ okñangi um gulip uap. Den sâi wangât nânge?” ²¹ Nâmbutñandâ itâ sâwe, “A wâkeñootñâ ândim sâi den itâ mân sâbap. Mo wâke ñaiñâ a sen ñâtâtik zen âlip kubikziñgâbap?”

Yuda a sâtñâ, ziñ Yesu kâsa okñangâwe.

²² Yuda a ziñ tirik namâñ mârûm mâsop miwe, zorat kendon narâkñâ mâte oip. ²³ Map paten narâkñan mâte oip. Oi Yesu zâk tirik namin âim mindumindugât um patâ ñai kutñâ Salomo, zoren âim gam kirip. ²⁴ Oi Yuda a ziñ ekñâ mindum haangum kin itâ sâm dukuwe, “Gâ wangât topkâ kwâimbâna um zagât upmen? A bâliñan gâbâ mâkâniñgâbapkât mârûm sâsâñ, gâ a zo ândiat oi ko sâm muyagem dâtnângo.”

²⁵ Sâne Yesuñâ itâ sâm dâzânngoip, “Nâ mârûm sâm dâzânghua mân nângâwe. Ibânangât sâtkât nep tuuman, zorâñ topnâ sâm muyagemap. ²⁶ Ka zen nâgât râma mân op ândiegât dinnâ mân nângâme. ²⁷ Râma gakânâ ândie, zen ziñgit holiziñ nângâman. Oi ziñâ dinnâ nângâme. Dinnâ holijâ nângâm mâtâbân molinime. ²⁸ Oi ândiândi kâtik muyagem ziñga mân tâmbetagon ândim zâibi. Oi nâgât bitnan gâbâ a ñaiñâ mâkâmâkâñ, zo mân taap. ²⁹ Ibânandâ nâgâren zâambarip, zâk a

sot kut nâi nâi aksik walâziŋgâm ândiap. Oi nâinâ Ibânangât biknjan gâbâ mân mâkâbap. ³⁰ Nâ sot Ibâ, net orot mâmeniknâ kânogâk ziap.”

³¹ Yatâ sâi Yuda a ziŋ kât dum mem kunam urâwe. ³² Yatâ utnetâ Yesunâ itâ sâm dâzâŋgoip, “Nep âlipnâ top topnâ Ibânâ mam otnigi tuuga igâwe. Oi ikâ zorat op kâtnâ nonam se?” ³³ Sâi Yuda a, ziŋâ sâtnjan mem itâ dukuwe, “Nep âlip tuumat, zorat buŋâ. Gâ ayâk ândiatnâ Anutu hutkum gikanġât nâ Anutu sat. Zorat op gonam sen.” ³⁴ Yatâ sâne Yesunâ itâ sâm dâzâŋgoip, “Kembugât gurumin den ekabân Kembugât den nâi itâ ziap. Zo sâlâpkum nâŋgâme mo buŋâ? Den zo itâ, ‘Nânâ sâwan, Zen Anutu yatâ.’

³⁵ (Oi Kembugât den kulem gulipkum nâi sâsâŋ, zo mân taap.) Anutugâren gâbâ den zengâren gâip. Zengât op zen Anutu yatâ sâip. ³⁶ Zorat zen wangât itâ se, ‘Gâ Anutu hutkum sat.’ Anutuŋâ gâsum sâlâpnom sâŋonnogi gewan. Zorat op nâ Anutugât nannâ sa wangât zen den se?

³⁷ Nep tuuman, zo iknetâ Ibânangât dâp mân opmap oi ko birânim nâgât den zorat nâŋgâne bon buŋ oik. ³⁸ Mo iknetâ Ibânangât dâp uap, zo ko dinnanġât buŋâ, nepnangât opnâ itâ nâŋgâbi. Ibânandâ nâ sot tâpmap. Oi nâ zâkkâren gâbâ gewan, zorat topnâ nâŋgâbi.”

³⁹ Yesunâ den yatâ sâi ko tâk namin pânâ dum sâne birâziŋgâm arip. ⁴⁰ Birâziŋgâmŋâ Yodaŋ too nâmbutken Yohaneŋâ mâruman too sanġonziŋgâm ândeip, zoren âi ândeip. ⁴¹ Zoren âi ândei a donbep patâ ziŋ Yesugâren ga mindum

itâ sâwe, “Yohane zâk sen mârât top top, zo mân tuugip. Ka gâgât den sâip, zo bon op nanġap.” Oi zoren a ambân donġbepġâ Yesu nânġâm pâlâtân kwâkġanġâwe. ⁴² (-)

11

Lasaro moip.

¹ Betania kamânân a ñâi ândeip, kutġâ Lasaro. Zâk sot ponâzatġâ Maria sot Mata, zen kamân zo gokġâ. ² Marianġâ mârur Kambu too wârânġâ âlipġâ zorân saġon ko kâuk sâmotġandâ kiġâ sânġori âronġâ oip. Zâkkât munġâ Lasaro, zâk mâsek op zeip. ³ Mâsek op zei ponâzatġâ zet Yesugâren den itâ sâm pâitâ arip, “Kambu, gâ nânġâ. Umgandâ gâsumap, a zo mâsek op ziap.” ⁴ Den zo pâitâ ari Yesuġâ nânġâmġâ itâ sâip, “Mâsek zorat bonġâ mumbapkât buġâ. Anutu sâm âlip kwâkġanġâbigât âsagiap. Anutu nanġâ nâġât imbanġâ âsagei ekġâ hurat kwatnibi.”

⁵ Mata sot gatġâ sot Lasaro, zenġât Yesuġâ umġâ tâip. ⁶ Oi mâsekât siġi nânġâmġâ sirâm zagât kamân zoren ândeip. ⁷ Sirâm zagât ândimġâ arâpġâ itâ sâm dâtnânġoip, “Gane Yudaia hânân âburem âinâ.”

⁸ Sâi arâpġandâ itâ sâwen, “Patâ, mârur Yuda a ziġ kâtġâ gonam urâwe. Wangât dum zoren âinatġât sat?” ⁹ Sâindâ Yesuġâ dâtnânġom sâip, “Mirâ hanġsâm zei kek mân ñâtâtiksâbap. Nepġâ hânân tuum kwâkâbatġât narâkġâ mân mâte uap. Ñâi zâk sirâmân mâtâbân ari kut ñâi ñâi zimġap, zorân mân kom subap. Zâk âsakġan kut ñâi ñâi

ek nângâm âibap. ¹⁰ Nâi zâk n̄atigân mâtâbân âim âsakn̄â kârum âi kom subap.”

¹¹ Yatâ sâmñâ den itâ târokwap dâtnânngoip, “Bukuniñ Lasaro, zâk uman ziap. Nâ âi m̄angibat.” ¹² Yatâ sâi ko arâpñâ niñ itâ sâwen, “Uman zemñâ âlip upap.” ¹³ Yesu zâk mumuñgât den sumbuñâ sâi nen umangât n̄angâwen. ¹⁴ Zorat Yesuñâ sâm kusikñan kwap dâtnânngoip, “Lasaro muap. ¹⁵ Nâ zoren mân âi ândia muap, zorat zeñgât umnâ âlip uap. Zen n̄angâm pâlâtân kwatnim kwâtâtibigât yatâ âsagiap. Bâi, zi zâkkâren âinâ.” ¹⁶ Sâi ko Yesugât arâp neñgâren gâbâ a n̄ai Toma, zâk booboo a konsâmarâwen, zâkñâ bukurâpñâ itâ sâm dâtnânngoip, “Nen zâk sot ârândân arindâ a sâtñâ ziñ n̄angonetâ munat.”

Yesu zâk zaatzaat sot ândiândi mariñâ.

¹⁷ Lasaro moi kât mâtâpñan pane sirâm kimembut zei Yesu âi takip. ¹⁸ Betania kamân zo Yerusalem kamân nañgâmñan tâip. ¹⁹ Zobâ Yuda a doñbep Mata Maria munzikñâ moip, zorat s̄angân ninam Betania kamânân âi tarâwe. ²⁰ Oi Yesu gaap sâne Mata zâk n̄angâm ari Maria ko mân n̄angâm mirin tâi Matañâ mâtâbân âi Yesu muyageip.

²¹ Muyagemñâ itâ sâm dukui, “Kembu, gâ ziren ândina sâi ko munnâ mân mombap. ²² Oi irabot zi gâgât n̄angan. Gâ wan mo wangât Anutugâren ninâu sâna n̄angâgibap.” ²³ Sâi Yesuñâ itâ sâm dukui, “Mungâ mumuñan gâbâ zaatpap.” ²⁴ Sâi Matañâ itâ dukum sâip, “Narâk patâ, zaatzaat narak, zoren zaatpap, zo ko n̄angan.” ²⁵ Sâi

Yesuñâ dukuip, “Zaatzaat sot ândiândi mariñâ, nâ. Zorat ñaiñâ nângâm pâlâtân kwatnibap, zâk momñâ zaat ândiândiñ kâtik ândim zâibap. ²⁶ Oi ñai zâk wâgân ândim nângâm pâlâtân kwatnibap, zâk mumu kâtik mân mom ândiândi kâtik ândim zâibap. Gâ den zo nângâna bon uap?”

²⁷ Sâi Matañâ sâip, “Zo nângan. Oi gâgât itâ nângan. A bâlijan gâbâ mâkâniñgâbapkât mârum sâsân, zo gâ. Anutugât nanñâ hânân gibapkât sâsân, zo gâ. Zorat umnandâ nângâm pâlâtân kwatgigan.”

Yesu umñâ bâlei iseip.

²⁸ Den Yatâ sâm birâm âi gatñâ Maria muyagem den halobân itâ sâm dukuip, “Patânikñâ gaap. Oi gâgât sap.” ²⁹ Sâi Marianâ nângâmñâ kârâpñoorâk zaat Yesugâren arip. ³⁰ Yesu zâk kamânân mân takâm Mata muyageip, zoren kirip. ³¹ Marianâ kek zaatñâ ari Yuda a ambân zâk sot tap um diim gigi den dukum tarâwe, zen kwagân âibam ariap sâm molim âiwe.

³² Maria zâk âim Yesu ekñâ kiñ topñan ge pindiñsâm itâ sâm dukuip, “Kembunâ, gâ ziren ândina sâi ko munnâ mân mombap.” ³³ Yatâ sâm isei Yuda a ambân molim âiwe, zen beknan mem isewe. Isene Yesuñâ ziñgitñâ umñâ bâliñ oip.

³⁴ Yesu zâk mâsikâziñgâm sâip, “Ikâ zoren hanguwe?” Sâi ziñâ sâwe, “Kembu, gâ zi ga eknan.” ³⁵ Sâne Yesu zâk iseip. ³⁶ Oi Yuda a ziñâ ekñâ sâwe, “Iknek, zâkñâ umñandâ gâsum birañmap.” ³⁷ Nâmbutñandâ itâ sâwe, “A sen ñâtâtik siñâ mânângâripiñâ a zi âlip kubigi mân mombap?”

Lasaro zaarip.

³⁸ Yesuñâ umñâ bâliñ oi kwagân âi takip. A zo kât mâtâpñan pane zeî kât pâtâ mem mâtâpñan pam doonguwe. ³⁹ Zorat Yesuñâ itâ sâip, “Kât mem kâbakñinek.” Sâi a mumuñâ zorat ponânâ, Matanâ itâ sâm dukuip, “Kembu, sirâm kimembut ziap, zorat mârum kârok uap.” ⁴⁰ Sâi Yesuñâ itâ dukuip, “Den dâgogan, zo mân nânğat? Gâ nânğâm pâlâtân kwatninandâ Anutu imbanânğat topñâ muyagei ikpan.”

⁴¹ Yatâ sâi ko kât mem kâbakñine ari Yesuñâ sinâ sumbemân ekñâ itâ sâip, “Ibânâ, gâ ninâunâ nânğat, zorat sâiwap san. ⁴² Gâ narâk dâp ninâunâ nânğamat, zo nânğan. Nâ a zi kinze, zen topnâ nânğâbigât itâ san. Gânâ sângonnona gewangât umziñandâ nânğâm pâlâtân kwatnibigât den yatâ dâgogan.”

⁴³ Yatâ sâmñâ den kâtik sâm konsâip, “Lasaro, gâ gem ga.” ⁴⁴ Sâi mumuñandâ zaat gâip. Oi mârum kiñ bikñâ sângum kâpiwe. Si sângânñâ kâpiwe, zorat Yesuñâ dâzânğoip, “Sângum olan birânek.”

Yesu mumbapkât sâm kâtân urâwe.

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lu 22:1-2)

⁴⁵ Yuda a ambân Maria sot gawe, zengâren gâbâ donbepñâ Yesu kut nâi nâi oip, zo ekñâ nânğâm pâlâtân kwarâwe. ⁴⁶ Nâmbutñandâ ko Parisaio zengâren âim Yesuñâ kut nâi nâi oip, zorat den sinği sâm dâzânğowe.

⁴⁷ Oi tirik namâ galem a patâ sot Parisaio, zen den so nânğâm sâne a sâtñâ mindune itâ dâzânğom sâwe, “A zi kulem top top tuugapkât

dap utnat? ⁴⁸ Nen ek mân nâḡḡânâḡḡâ utnat, zo ko a pisuk patâ ziḡ zâkkâren âimḡâ nenḡât a kutâ sâne Roma a ziḡ kuk opḡâ gam nâḡgone mom naḡḡindâ tirik namâ zi kândaḡbe.”

⁴⁹ Yatâ sâne zenḡât buku ḡâi kutḡâ Kaipa, narâk zoren tirik namâ galem a patâ ândeip, zâkḡâ itâ sâip, “Zen um nâḡḡânâḡḡâziḡ buḡ ândie. ⁵⁰ Zen itâ mân nâḡḡe. A kâmut nen mom naḡḡâbemḡât nenḡât hâuniḡâ a kânokḡâ moi âlip upap.”

⁵¹ Den zo zik umḡât mân sâip. Kendon patâ zorat umḡan zâk tirik namâ galem a patâ zenḡât patâziḡâ ândeipkât Anutuḡâ sâi kânḡan den zo sâip. (Yesu zâk perâkḡak Yuda a kâmut, zenḡât op mumbapkât sâm pindâpindâḡ. ⁵² Oi Yuda a zenḡârâk buḡâ, Anutugât nan bârarâp hân dâp ândie, zen aksik minduziḡi kâmut kânok ândibigât sâm pindâpindâḡ.)

⁵³ A patâḡâ Yesugât op yatâ sâipkât narâk zoren ḡâbâ a sâtḡâ zen Yesu kunam den sâm mâtâp kârum ândim gawe. ⁵⁴ Zorat Yesu zâk mulukḡem tik ândeip. Zâk mirâ kamân kâtik naḡḡâmḡan kamân ḡâi tâip, kutḡâ Epraim, zoren arâpḡâ diiniḡi âi ândiwen.

⁵⁵ Oi Yuda zenḡât kendon patâ kutḡâ Pasowa, zo mâte oi kamân mâik mâigân ḡâbâ a doḡbep patâ, zen Yerusalem kamânân zâiwe. Zen Pasowa kendongât um sâkziḡ kubiknam zâiwe. ⁵⁶⁻⁵⁷ Mârum tirik namâ galem a sot Parisaio a, ziḡ den itâ sâm dâzâḡḡowe, “ḡâiḡâ Yesugât tâtat mâmeḡâ ek nâḡḡâmḡâ ga dâtnâḡḡoik. Dâtnâḡḡoi ḡâsum tâk namin pânat.” Yatâ sâwegât kendon patâ mâte oi Yesu kârumḡâ tirik namin zâi kin itâ

mâsikâyangâm sâwe, “Zen dap nânge? Yesu zâk kendonân gâbap mo buñâ?”

12

Marianjâ Yesu too wârân âlip sanjorip.

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ Pasowa kendon ombenjan sirâm namburân kânok zeï Yesuñâ Betania kamânân arip. Kamân zoren mârum Lasaro mumuñan gâbâ mânggei zaarip. ² Oi zoren Yesu sii nalem om pindâne Matañâ tokim pâi Lasaro ârândân tap niwe. ³ Tatnetâ Marianjâ kwâip belo ñâi too wârânñâ âlipñâ, sângân zâizâin, zo mem Yesu kiñan sângonñâ kâuk sâmotñandâ âron meip. Oi mirâ zo itom âlipñâ gam zeip. ⁴ Oi arâpñâ nenğât buku ñâi Yuda, Karioto kamânân gok (Zâk narâk ñâin Yesu tirâpzânğoi gâsum kuwe.), zâkñâ itâ sâip, ⁵ “Too wârân âlip, zorânñâ sângân kât 3 handeret yatâ mem a kanpitâ ziñgi dâp opap.” ⁶ Zâk a kanpitâ zenğât mân nânğâm sâip. Zâkñâ mindum kât pâpanñanğât irâ, zo zâkñâ galem op ândeip. Kât panetâ tik kâmbu memâip, zorat op sâip.

⁷ Sâi Yesuñâ itâ sâm dâtnânğoi, “Birânek. Ambân zo den mân dukunek. Too hitom âlip, zo sâknâ sanjori mua hanobi, zorat opñâ kânñan sanğonnigap. Zâk âlip uap. ⁸ A kanpitâ, zen âsâbânğ zen sot ândibi. Nâ ko zen sot narâk karep mân ândibat.”

A sâtñâ ziñ Lasaro kumbigât sâm kâtânğ urâwe.

⁹ Yesu zâk Betania kamânân ândei Yuda a donğep zâkkât siñgi nânğâm zoren âiwe. Zen Yesuyâk iknam mân âiwe. Lasaro mumuñan gâbâ

mângeip, zâk ârândân̄ iknam âiwe. ¹⁰⁻¹¹ Yuda a doᅇbeᅇᅇâ Lasarogât den siᅇgi nânᅇgâmᅇᅇâ Yesu nânᅇgâm pâlatân̄ kwâkᅇᅇᅇᅇâwe. Yatâ urâwegât tirik namâ galem a patâ, ziᅇ Lasaro Yesu sot ârândân̄ zâkonam den nep tuuwe.

*Yesu Yerusalem kamânân̄ zari sâtâre op diiwe.
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lu 19:28-40)*

¹² Mirâ haᅇsâi a doᅇbeᅇᅇâ kendongât Yerusalem kamânân̄ zâiwe. Zen Yesu gam taap sâne siᅇgi nânᅇᅇâwe. ¹³ Den yatâ nânᅇgâm sâtâre op gâmalem sot gâlânᅇᅇât iinᅇᅇâ namuᅇ mem mâtâbân̄ muyaginam âiwe. Âi muyagem pam diim itâ sâwe, “Oe, Kembugât sâtâkât gam niᅇᅇᅇᅇ. Nen sâm âlip kwatᅇᅇᅇ. Gâ Isirae nengât a kutâ.”

¹⁴ Yesu zâk doᅇᅇᅇ siᅇᅇᅇ muyagem kwâkᅇᅇᅇ zâi tâi arip. Zorat Kembugât ekabân̄ den ᅇᅇâi itâ ziap, zorat dâp oip. Den zo itâ,

¹⁵ “Yerusalem kamân, Sioᅇ mârâp, zen mân̄ keᅇᅇᅇ utnek. Iknek. A kutâ patâziᅇ gaap. Zâk doᅇᅇᅇ siᅇᅇᅇ zorat kwâkᅇᅇᅇ gaap.”

¹⁶ Narâk zoren arâᅇᅇᅇâ nen den zorat topᅇᅇâ mân̄ nânᅇᅇâwen. Yesu momᅇᅇâ zaat sumbemân̄ zariᅇ, zoren itâ nânᅇᅇâwen, “Zo zâkkât op kuleᅇᅇᅇ. Oi zâkᅇᅇ zo yatik oip.”

¹⁷ Mârur̄ Yesu zâk Lasaro konsâi kwagân̄ gâbâ gâi igâwe, zen den siᅇᅇᅇ zo a nâmbutᅇᅇâ dâzânᅇᅇᅇ. ¹⁸ Oi sen mârât zorat siᅇᅇᅇ nânᅇᅇâwenᅇᅇâ a doᅇbeᅇᅇâ gâmalem sot gâlânᅇᅇât iinᅇᅇâ namuᅇ mâtâbân̄ âi muyagiwe. ¹⁹ Oi Parisaio a, ziᅇᅇâ ziᅇᅇᅇᅇᅇᅇ bukurâpziᅇ mindum târâwe itâ sâm dâzânᅇᅇᅇ, “Nânᅇᅇânek. Zen den

nep tuune a donjbep patâ zâkkârâk op nanje. Oi zâkņak walâņņi kwaksen.”

Grik a nâmbutņâ, ziņ Yesu iknam gawe.

²⁰ A kendongât Yerusalem kamânân gawe, zengât oserân Grik a nâmbutņâ ârândâņ ândim Anutu mâte okņangâwe. ²¹ Zen Pilipo, Besaida kamân Galilaia hânân gokņâ, zâkkâren âi itâ sâm dukuwe, “Patâņiņâ, Nen Yesu iknatkât otņingap.” ²² Sâne Pilipoņâ nâņgâm Andrea dukui ârândâņ Yesugâren âi den zo sâm dukuwet. ²³ Dukoitâ Yesuņâ itâ sâip, “A bonņâ, nâ sumbem âsakņânâ muyagibatkat narâk mâte uap. ²⁴ Perâkņak dâzâņgua nâņgânek. Segon keetņâ, zâk hânân gei yen mân zimbap. Hânân gei momņâ bonņâ donjbep muyagibap. Ka keetņâ hânân mân giari sâi bon buņ opap. Hânân giari bonņâ donjbep muyagibap. ²⁵ Nâi zâk hânân ândiândiņâ buku okņangi gulip okņangâbap. Nâi zâk hânân ândiândiņâ kâsa okņangâbap, zâk ândiândi kâtik muyagibap. ²⁶ Nâi zâk nâgât kore ândibâ sâm nâņâ mâtâp ândiwan, zorat dâp ândim molinibap. Yatâ op ândibapņâ nâgâren gam nâ sot ândibap. Nâi zâk kore otnibap, zâk Ibânandâ sâi a patâ op ândibap.”

Yesu zâk mumbapkât den sâm muyageziņņip.

²⁷ “Itârâņ umnâ yâmbâriap. Oi dap sâbat? Itâ sâbat? Ibâ narâk ziren sâknam âsagenibap, zo sâna mân âsagibap. Yatâ mân sâbat. Wangât, narâk ziren sâknam itâ zo âsagenibapkât gewan, zorat. ²⁸ Zorat Ibânâ gâ sâna kutsiņgigaņgât kutkâ neule âsakņoot âsagibap.” Yesuņâ yatâ sâi ko

sumbemân gâbâ den nâi itâ geip, ²⁹ “Neule âsaknâ sa muyageip, zo dum sa muyagibap.” Oi a kâmut patâ kirâwe, zinâ itâ sâwe, “Zi sumbem kârap.” Oi nâmbutnânda itâ sâwe, “Sumbem a nâinâ den dukuap.”

³⁰ Sâne Yesunâ itâ sâmbâm dâzângeip, “Den zo ninanġât bunâ. Zenġât op muyagiap. ³¹ Narâk ziren hânġât a kutâ Sataġ kâbaknġinġ. Oi a ambân tosazinġât hânġâm mimbġât sâmbâm kwâkâkwâkâġ.

³² Nâ nagân nom mem zaat kwânânġânine ko hân dâp a diizinġa nâġâren gabi.” ³³ Zo munġânġât dap yatâ mumbap, zorat den sumbunâ zo sâip.

³⁴ Sâi a kâmut kirâwe, zen itâ dukuwe, “Nen gurumin den sâlâpkum itâ nânġâmen. A bâlinġan gâbâ mâkânġânġâbâpkât sâsânġ, zâk âsagemnâ mân mom ândim zâimâmbap. Oi ġânâ itâ sat, ‘A bonġâ nagân nom mem kwânânġânibi.’ A bonġâ, zâk dap yatâ?”

³⁵ Sâne Yesunâ itâ mâburem dâzângeip, “Kârâp âsaknândâ narâk pânġânok osetzinġan âsagezinġâm ândibap. Oi zen nâtnâtiknâ kâpizânġobâpkât kârâp âsaknâ zemzinġi zâk mâte okġânġâm ândibi. A nâi nâtnâtigân âibap, zâk dap op mâtnâġnâ ikpap? ³⁶ Zorat âsaknâ zemzinġi nânġâm pâlnâtnġ kwâkġânġâne kâmut ġakârâpnâ upi.” Yesu zâk den yatâ sâmbâm tik âi ândeip.

Yuda a donbep, zen um kâtik op Yesu kândâtkuwe.

³⁷ Yesu zâk a ambân mâtezinġan sen mârât kulem top top tuugi ekġâ mân nânġâm pâlnâtnġ

kwâkɲaŋgâwe. ³⁸ Zo Propete Yesaiagât den kâtigibapkât yatâ urâwe. Zâk mârumɲan den itâ sâ m kulengoip,

“Kembugât den siŋgi sâindâ mân nâŋgâme. Zorat Kembugât imbaŋâ, zo dap op zeŋgâren muyagibap?”

³⁹ Oi Yesugât den mân nâŋgâwe, zorat Propete Yesaianâ Kembugât den ɲâi itâ sâ m kulenguip,

⁴⁰ “Zâk otziŋgi sinziŋ ɲâtâtiksâi umziŋ kâtigeip. Zo zen sinziŋandâ ek nâŋgâbegât. Oi umziŋandâ nâŋgâm kwâtâtibegât. Oi umziŋ melâŋne kubikziŋgâbamgât.”

⁴¹ Yesaianâ Yesugât sumbem âsakɲâ, zo ekɲâ zâkkât yatâ sâip.

⁴² A sâtɲâ zeŋgâren gâbâ donɲepɲâ Yesugâren nâŋgâm pâlâtâŋ kwâkɲaŋgâwe. Oi zo sapsune Parisaio ziŋ nâŋgâbegât kwâimbâwe. Mâpâmâpâse namin zâine kâbakɲeziŋgâbegât yatâ urâwe. ⁴³ Zen a ziŋâ sâ m âlip kwatziŋgâbigât yatâ urâwe. Anutuŋâ sâ m âlip kwatziŋgâbap, zorat nâŋgâne yennâ oip.

Yesugât den zo topniŋ sâ m muyagibap.

⁴⁴ Yesuŋâ den kâtikɲâ sâ m itâ sâip, “Nâi zâk nâ nâŋgâm pâlâtâŋ kwatnibap, zo nâyâk buŋâ. Sâŋgonnogip, zâk ârândâŋ nâŋgâm pâlâtâŋ kwâkɲaŋgâbap. ⁴⁵ Oi ɲâi zâk nâ nikpap, zo yatik sâŋgonnogip, zo ikpap. ⁴⁶ Nâ kârâp âsakɲandâ hânân gewan, zorat ɲâi zâk nâ nâŋgâm pâlâtâŋ kwatnibapɲâ ɲâtâtigân mân ândim zobâ gâbap. ⁴⁷ Nâi zâk dinnâ biri nâŋâ hâuŋaŋgât mân sâbat. Nâ a zeŋgât tosaŋgât hâuŋâ ziŋgâbatkât buŋâ. Nâ kubikziŋgâm tânzâŋgobatkât gewan. ⁴⁸ Nâi

zâk kândâtnom dinnâ biri nâinâ tosaņņgât den sâam kwâkâbap. Den sâaman zo, zâkņâ narâk patin tosaņņgât topņâ sapsubap. ⁴⁹ Nâ den zo ninâ umgât mân sâaman. Ibâ sâņņonnogip, zâkņâ sapsumnigi sâaman. ⁵⁰ Oi nâ nâņgan. Ibânaņņgât diņâ lum ândiândi kâtikņâ muyagibi. Den sâaman, zo Ibânaņndâ sâip dâp sâaman.”

13

Yesuņâ arâpņâ kinziņ saņņorip.

¹ Pasowa kendon narâk mâte oi Yesuņâ zikņņgât itâ nâņgip, “Hân birâm Ibânaņņgâren zâibatkat narâk mate uap.” Yatâ nâņgâm hânân arâpņâ umņandâ gâsuniņgâm ândeipņâ yatâ otniņgâm ari ma ko narâkņâ âkip.

² Oi nâtiksaîsaî nalem ninam minuindâ Sa-taņņâ mârur Yuda, Simoņgât nanņâ, Karioto kâmânân gokņâ, zâkkât umņan den itâ pâip, “Yesu a sâtņâ tirâpzaņņona ekņâ gâsubi.” ³ Yesu zâk itâ nâņgip, “Ibânâ, zâk kâwali âksik patâ nigip. Oi nâ Anutugâren gâbâ gewan. Oi nâ âburem Anutugâren zâibat.” ⁴ Yatâ nâņgâm nalem nem tarâwenân gâbâ zaat hâmbâ kwâkâm pam sâņņum mem lâip. ⁵ Oi too aam âmaņân lokei giari topkwap kore a yatâ op arâp kinniņ saņņorip. Oi sâņņumņâ saņņori âronņâ oip. ⁶ Yatâ otniņgâm Simoņ Peterogâren ari itâ sâam dukuip, “Kem-bunâ, gâ gikak kinnâ saņņonbam uat?”

⁷ Sâi Yesuņâ itâ sâam dukuip, “Nâ uan zi topņâ mân nâņgat. Gâtâm ko nâņgâban.” ⁸ Sâi Peteroņâ itâ sâam dukuip, “Kinnâ mânâk saņņonban.” Sâi Yesuņâ itâ sâam dukuip, “Nâ

mân sanjongiga gâ dabân nâgât sinji a upan?” Yesunâ um sanjonsanjon, zorat op den zo sâip. ⁹ Peteronâ den zorat topnâ mân nângâm itâ sâim dukui, “Kinnigâk mân sanjonban. Sâknâ aksik sanjonban.”

¹⁰ Sâi Yesunâ itâ sâim dukui, “Nâi zâk too sanjonnâ mâtâbân obândim ko kinjik sanjori salekkubap. Oi zen yatik salek ue. Ka osetziñan goknâ nâi, zâk zengât dâp mân ândiap.” ¹¹ A sâtnâ zengâren âi tirâpzângoi gâsubi, zorat op nângâm itâ sâip, “Osetziñan goknâ nâi zâk zengât dâp mân ândiap.”

Kinziñ sanjorip, zorat topnâ sâim muyageziñgip.

¹² Kinninâ too sanjonnâ hâmbâ mem gwagori giari ge tap itâ sâim dâtnângoip, “Nâ kinziñ sanjonsan, zorat topnâ sa nângânek. ¹³ Zen nâgât Patâ sot Kembu sâime. Zo âlip sâime. Nâ yatâ ândian. ¹⁴ Nâ Kembuziñ op ândim kinziñ sanjonsan. Ziñjak yatik kinziñ sanjonsanjon op kore oranjâm ândine âlipnâ upap. ¹⁵ Tirâpzânguan, zo yatik op ândibi. ¹⁶ Nâ perâkñak dâzângua nângânek. Kore anâ patânâ walâm ândiândiñ, zo mân taap. Yatigâk nâgât kore anâ, zâk nâ mân walânibap. ¹⁷ Zen den zi nângâm yatingen ândine zengât nânga sâtâreñoot upap. ¹⁸ Nâ zengât pisuk patâ mân san. A nâgât ligaap zorarâk san. Nâ ikâ zo gâsum sâlâpzângowan, zo nângan. Kembugât ekabân den nâi ziap, zo bon upap. Den zi itâ, ‘Nâi zâk nâ sot nâlem nimbap, zâkñâ tikootñandâ nobap.’

19 Zo mân muyagei kânḡan dâzânḡuan. Oi bet muyagei Kembunâ kândom dâtnânḡoip sâm nâgât topnâ nânḡâm kwâtâtibi. 20 Nâ perâkḡak dâzânḡua nânḡânek. Nâ a nep sâm pinda tuum ândei nâinâ a zo dâḡ galem op ândibapḡâ zâk yatik kore otnibap. Kore otnibapḡâ sânḡonnogip, Anutu, zâk yatik kore okḡaḡâbap.”

Yesunâ Yuda sâm muyageip.

(Mt 26:21-25; Mk 14:17-21; Lu 22:21-23)

21 Yesunâ den yatâ sâmḡâ um bâlinḡ oi itâ sâm muyageip, “Nâ perâkḡak sa nânḡânek. Zenḡâren gâbâ a nâinâ sâi gâsânobi.” 22 Yesunâ den yatâ sâi arâpḡâ ninḡ nâigât sap sâm ninḡ senân senân âḡagâwen. 23-24 Oi nânḡ Yesugât um topḡan târâwan. Nâ Yesunâ umḡâ gâsunimâip, nânḡâren Simonḡ Peteronḡâ bikḡandâ dâp op sâip, “Mâsikâna dâgogik. Nâigât sap?” 25 Peteronḡâ yatâ oi nânḡ Yesu gootḡan âimḡâ sâwan, “Kembu, gâ nâigât sat?” 26 Sa Yesunâ sâip, “Nalem mem sirogân pam pinda nimbap, a zorat san.” Yatâ sâmḡâ nalem memḡâ sirogân pam Yuda, Simonḡ nanḡâ, Karioto kamânân gok, zo pindi neip. 27 Nei ko Satanḡâ umḡan giarip.

Oi Yesunâ Yuda itâ sâm dukuip, “Kut nâi upam nânḡat, zo kek upan.” 28 Den yatâ dukui arâp nâmbutḡâ, nen den zorat topḡâ mân nânḡindâ âkip. 29 Oi itâ nânḡâwen, “Zâk kât mindumindunḡ galem ândiapkât yatâ sap. Zâk kendongât nalem kwâlâbapkât sap mo a kanpitâ kât zinḡâbapkât sap.” 30 Oi Yudanḡâ nalem zo nemḡâ zaat âkḡan nâitâtigânak arip.

Yesunâ neule âsaknâ âsagibapkât sâip.

³¹ Yudanâ ari Yesunâ arâpnâ nâmbutnâ nen itâ sâm dâtnânngoip, “A bonnâ nâgât neule âsaknâ âsagiap. Oi nâgât opnâ Anutugât neule âsaknâ ârândân âsagiap. ³² A bonnâ, nâ Anutugât neule âsaknâ muyagiangât Anutu zâk ziknak a bonnâ nâgât neule âsaknâ muyagibap. Narâk mân kêrep oi kek muyagibap. ³³ Katep gakârâpnâ, nâ narâk pârkânok zen sot ândibat. Oi bet kêrunibi. Oi Yuda a dâzângowan, yatik zen dâzângobâ. Nâ âibat, zoren âlip mân gabi. ³⁴ Oi zi gurumin den unaknâ dâzângobâ. Ziinak buku orangâm ândibi. Nânâ buku otzîngâm gâwan, zo yatik orangâm ândibi. ³⁵ Zen yatâ op ândine a zîñâ zîngitnâ itâ nânngâbi, ‘Zen buku orangâm ândiegât topzîñâ itâ nânngen. Zen Yesugât kâmut gakârâpnâ.’”

Yesunâ Petero um den dukuip.

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lu 22:31-34)

³⁶ Yesu zâk den yatâ sâi ko Peteronâ mâsikâm sâip, “Kembu, gâ ikâ âiban?” Sâi Yesunâ sâip, “Nâ âibarân, zo narâk ziren mân gâban. Gâtâm ko gâban.” ³⁷ Sâi Peteronâ itâ sâm dukuip, “Nâ wangât itârân mân gâbat? Nâ gâgât op ândiândinâ bira buñ upap.” Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip. Gâ nâgât opnâ ândiândigâ birâna buñ upapkât sat, zorat nâ perâknak dâgobâ. Gâ nâtik ziren kwâimbâninandâ sâp karâmbut oi kuruk anâ diñsâbap.” ³⁸ (-)

14

Yesunâ sumbân mirâ kianñiñ kubik ândiap.

¹ Oi Yesunâ itâ sârn dâtnânngoip, “Zen nânngâm kwâkâ sot umbâlâ mân upi. Anutu nânngâm pâlâtân kwâknânngâm, nâ yatik nânngâm pâlâtân kwatnibi. ² Ibânânngât kamânân mirâ donbep taap. Yatâ zo mân zeî sâi ko dâzânngobam. ³ Nâ âim mirâ kianziñ kubiknâ âburem ga diizinga nâ sot âi ândibi. ⁴ Âibatkat mâtâp, zo nânge.”

⁵ Sâi Tomañâ itâ sârn dukuip, “Gâ ikâ zoren âiban? Zo nen mân nânge. Zorat dap op mâtâp zo ek nânnganat?” ⁶ Sâi Yesunâ itâ sârn dukuip, “Ibâgâren âiâin mâtâp, zo nâ. Nâ walânim Ibâgâren âiâin, zo mân taap. Den bonñâ sot ândiândi mariñâ, nâ. ⁷ Zen nâ nikpi, zo ko Ibânâ ikpi. Narâk ziren ko Ibânâ ekñâ topñâ nânge.”

⁸ Yatâ sâi arâpnâ nenngâren goknâ, a nâi kutnâ Pilipo, zâknâ itâ sârn dukuip, “Kembu, Ibâgâ tirâpnânngona ekñâ nânngindâ âkâbap.” ⁹ Yatâ sâi ko Yesunâ itâ sârn dukuip, “Pilipo, nâ narâk kêrep zen sot ândiman, zoren nâ mân nekmât? Nâi zâk nekmâpnâ Ibâ ekmap. ¹⁰ Zorat wangât itâ sat?, ‘Gâ Ibâgâ tirâpnânngona iknâ.’ Ibâ sot net pâlâtân op kânok uet, zo nânge? Den dâzânngoman, zo ninâ umgât mân dâzânngoman. Ibânandâ nâgât umnan ândim diñâ sârn sot nepñâ tuumap. ¹¹ Ibâ sot net pâlâtân op kânok. Den zo nânngâne bon upap. Den zo lâunandâ sa nânngâne mân dâp uap oi ko nep tuuman, zo iknetâ bon oi nâ nânngâm pâlâtân kwatnibi.”

Tirik Kaapum gibapkât den sâip.

¹² “Nâ perâknak sa nânngâne. Nâi zâk nânngâm pâlâtân kwatnibapñâ nâ nep tuuman, zo yatik tuubap. Oi zorik bunâ, walâm tuubap.

Wangât, nâ Ibânangâren zâim zo Kaapumnâ sângongua zeŋgâren gem ga lâmbamzângobap, zorat. ¹³ Zen nâgât korân sâm ninâu sâm ândine nâŋgâziŋgâbat. Zo yatâ ua ko nannâ nâgât opŋâ Ibâ sâm âlip kwâkŋangâbi. ¹⁴ Zen nâgât korân sâm wan mo wangât ninâu sâne ziŋgâbat.

¹⁵ Umziŋandâ nâ gâsunimap oi ko sâtnâ lum ândibi. ¹⁶ Oi nânâ Ibâgâren ninâu sa nâi sângongoi gem mam otziŋgâbap. Zâk narâk dâp zen sot tâtat mâme opmâmbap. Zo Kaapumgât op san. ¹⁷ Kaapum, zâk den bonŋangât mariŋâ. Den siŋgi âlipŋâ birâme, zo ko zen Kaapum sot mân upi. Zen mân ikme sot topŋâ mân nâŋgâme. Zen ko âlip ikme. Zâk zen sot ândiap. Oi umziŋan ândimâmbap.

¹⁸ Nâ zâmbam âi ândia mandu yatâ mân ândibi. Nâ zeŋgâren âburem gâbat. ¹⁹ Narâk pânkânok ziap. Zo âki a siŋgi âlipŋâ birâme, zen mân nikpi. Zen ko nikpi. Nâ ândiândi kâtik ândian. Zen nâgât op yatik ândiândi kâtik ândibi. ²⁰ Narâk zoren nâ sot Ibânâ pâlâtâŋ uet, zo nâŋgâbi. Oi nâ zen sot pâlâtâŋ uen. Nâgât yatâ nâŋgâbi. ²¹ Nâi zâk umŋandâ gâsunibap, zâk dinnâ lum ândibap. Oi umŋandâ gâsunibap, zo ko Ibânandâ buku okŋangâbap.”

²² Yesu zâk yatâ sâi Yuda, Karioto kamânân gok buŋâ, Yuda nâiŋâ mâsikâm sâip, “Kembu, gâ wangât op topkâ neŋgâren sapsun um kâtik a zeŋgâren mân sapsun sat?” ²³ Sâi Yesuŋâ den itâ mâburem dukui, “A nâiŋâ umŋandâ gâsânobapŋâ dinnâ lum ândibap oi ko Ibânandâ umŋandâ gâsubap. Oi Ibâ net zâkkâren gam tâtat

mâme utat. ²⁴ Nâi zâk dinnâ mân lubap, zâk umņandâ mân gâsunibap. Oi den sâman, zo ninan gâbâ buņâ. Zo Ibâ sâņgonnogip, zâkkât den.”

²⁵ Yesu zâk yatâ sâmņâ itâ sâip, “Nâ zen sot ândim den zo dâzâņgoman. ²⁶ Gâtâm Tirik Kaapum gamņâ mam otziņgâm kut nâi nâi zorat topņâ sapsuziņgâm ândibap. Oi den nâņâ dâzâņgowan, zo dum dâzâņgobap. Ibânâ nâgât sâtkât op Tirik Kaapum sâņgongoi gem mam otziņgâm ândibap.

²⁷ Nâgât bet sâwât, zo um lumbenâ ziņgan. Um kâtik a zeņgât lumbenâ, zo buņâ. Ninâ zo ziņgan. Zorat nâņgâ kwâkâ sot keņgât, zo mân upi. ²⁸ Nâ itâ dâzâņgua nâņgâwe. Nâ âimņâ du zeņgâren âburem gâbat. Zen umziņ nâgâren sâņgongune sâi ko nâ Ibâgâren zâibat, zo nâņgâm umâlep upe. Ibâ zâk nâgât patâ ândiapkât yatâ upe. Nâgât imbaņânandâ Ibâgât imbaņâ ombenâ, zorat. ²⁹ Oi zo mân âsagei kânņan dâzâņguan, zorat kut nâi nâi zo âsagei ko nâņgâm pâlatâņziņ kâtigibap.

³⁰ Nâ zi den kêrep mân târokwap dâzâņgobat. Hângât a kutâ Satan, zâk tâmbetnobam gâbapkât narâk mâte uap. Ka zâk tâmbetnobapkât imbaņâ mân tâkņanņap. ³¹ Nâ umnandâ Ibâ gâsuman, zorat op ko Ibânandâ nep diņ sâm nigip, zo wâratkum ândiândinâ birâbat. Nâ umnandâ Ibâ gâsuman, zo a ziņâ nâņgâm simbitkubigât yatâ upat. Bâi, zen zaatne âinâ.”

15

Yesu zâk waiņ nak, nen bâranņâ.

¹ Nâ wainj nak topnâ âlipnâ. Ibânandâ ko wainj nep mariñâ. ² Nâgâren gâbâ bâranñâ nâi mân bon oi mânângât pâmbap. Bâranñâ nâi bon oi kubikñangâm bonñâ patâ upapkât galem upap. ³ Zen sinji âlipnâ dâzângowan, zorânj kubikziñgi salek op ândie. ⁴ Zen nâ sot pâlâtân utne nâ zen sot pâlâtân op ândibat. Wainj bâranñandâ topñoot mân târoyagom zikñigâk bonñâ mân upap. Zen yatik nâ sot mân pâlâtân opñâ bonziñj mân upi.

⁵ Wainj nak topnâ nâ. Zen ko bâranñâ. Nâi zâk nâ sot pâlâtân oi nâ zâk sot pâlâtân ua bonñâ donjep patâ upap. Ka zen birânim kut nâi utnam kwakpi. ⁶ A zen nâ sot pâlâtân op mân ândine birâziñgâbat. Oi wainj bâranñâ mânângât pane moi mindumñâ kârâbân une semap, zo yatâ otziñgâbi.

⁷ Zen ko nâ sot pâlâtân op dinnâ mem ândimñâ wan mo wangât sâne muyagem ziñgâbat. ⁸ Zen bonziñâ patâ op nâgât arâp bonñâ op ândine a ziñj ziñgitne âlip oi Ibânâ sâm âlip kwâkñangâbi. ⁹ Ibânandâ umñandâ gâsânomap, zo yatik umnandâ zen gâsuziñgap. Zen nâgât den, zo nângâm ândine umnandâ gâsuziñgi ândibi. ¹⁰ Nâ Ibânangât den luga umñandâ gâsânogi ândiman. Zen yatigâk nâgât den lune umnandâ gâsuziñgi ândibi. ¹¹ Nâgât sâtâre, zorânj zengâren donjep âsagem zimbapkât den zi dâzânguan. Zen sâtâre kwâkñan ândibigât san.

¹² Nâgât den kâtik itâ dâzângoman. Nânâ umnandâ gâsâzângomap, yatik ziñjak umziñandâ gâsâyagom ândibi. ¹³ Nâi zâk bukurâpñâ tâmbetagobegât ândiandinj biri buñ upap, a zo

bukurâpnâ umñandâ gâsâzângom biranmap. A neñgât orot mâme, zorân zâkkât buku orot âlip zo mân walâbap. ¹⁴ Nep diñ sâm ziñgan, zo tuune ziñgitsa buku bonñâ upi. ¹⁵ Nâ narâk ziren topkwapñâ kore a mân sâm zângonsâbat. Zen nâgât bukurâpnâ ue. Kore anâ patâñangât umñan den zemap, zo mân nângâmap. Nânâ kut ñâi ñâi Ibânangâren nângâwan, zo pisuk patâ sapsum ziñgâwangât zeñgât nânğa bukurâpnâ ue.

¹⁶ Ziñâ nâ mân gâsum sâlâpnowe. Nânâ zen gâsum sâlâpzângowan. Oi âi nâgât orot mâmenâ, zo mem ândim ziren sot sumbemân bonñâ muyagibigât sâm ziñgâwan. Oi ziñâ bonziñâ muyagine narâk dâp zemâmbap. Yatâ op nâgât kot sâm Ibângâren wan mo wangât op ninâu sâne ziñgâbat. ¹⁷ Nâgât den kâtik zi dum dâzângobâ. Umziñandâ gâsâyagom ândibi.”

Yesu birâñangâwe, yatik arâpnâ birâniñgâbi.

¹⁸ Yesu zâk itâ dâtnângom sâip, “Um kâtik a ziñ kâsa otziñgânetâ ko itâ nângâbi, ‘Kembu yatik kâsa okñangâwe.’ ¹⁹ Zen hângât siñgi ândine sâi buku otziñgâbe. Nâ zeñgât oserân gâbâ gâsum sâlâpzângua kândâtzângowegât kâsa otziñgâme. ²⁰ Nâ den itâ dâzângowan, zo nângâbi, ‘Kore anâ patânâ walâm ândiândiñ, zo mân taap.’ A ziñ kâsa otniwe, zo yatik zen kâsa otziñgâbi. Zen nâgât den nângâwe sâi yatik zeñgât den nângâbe. ²¹ Sâñgonnogip, Anutu, zâk mân ek nângâmegât nâgât op yatâ otziñgâbi.

²² Nâ um kâtik zeñgâren mân gemñâ den dâzângowan sâi ko tosaziñ buñ ândibe. Ka

nâ gem ga dâzângua tosaziñâ zo dap yatâ sâ m kwârakubi? ²³ Nâi zâk kâsa otnibapñâ Ibânâ yatik kâsa okñanğâbap. ²⁴ Nâ osetziñan nep patâ tuuwan, a ziñ mân tuume yatâ. Zo mân tuuga sâi tosaziñ buñ ândibe. Kâ nâ gem ga ko neknâ nâ sot Ibânâ lañ kâsa otnikâme. ²⁵ Yatâ utnetâ Kembugât ekabân den ziap, zo nâgâren bon uap. Den zo itâ.

‘Nâ bâliñâ mân ua ko lañ kâsa otnige.’

²⁶ Nâ Ibâgâren âburem âimñâ, mam otziñğâbap, Kaapum, den bonñâ mariñâ, zâk sânğongua gem gam topnâ sâ m muyageziñğâbap. ²⁷ Zen nâ nep topkwarâwanân gâbâ nâ sot ândim gawe, zorat zo yatik topnâ sap sum ândibi.”

16

¹ “Zen nebân kin loribegât yatâ sâ m dâzânguan. ² Zen mâpâmâpâse namîn anğân kârâziñğâbi. Perâkñak, narâk ñâi mâte upap, zoren a ziñ nen Anutugât nep tuunâ sâ m zângone mumbi. ³ Zen Ibânâ sot nâ, nekât topnik mân nâñgegât yatâ upi. ⁴ Nâ den kânñan dâzânguan, zorat bonñâ muyagei itâ sâbi, ‘Kembuñâ mârûm dâtnânğoi, zo muyagiap.’ Nâ mârûm zen sot tâpat sâ m mân dâzângowan. Nârâk zi ko dâzânguan. ⁵ Itârân sânğonnogip, Anutu, zâkkâren âibâ sa zeñgâren gâbâ a ñâiñâ mân mâsikânigap, ‘Gâ ikâ âiban?’ ⁶ Âibam ua narâkñâ dâzânguan, zorat umziñ bâliñ uap.”

Kaapumñâ a topziñ sapsuap.

⁷ “Nâ perâkñak sa nâñgânek. Âburem zâibat, zo zeñgâren bonñâ muyagibapkât zâibat. Nâ

mân zaria sâi Tirik Kaapum mân gem ga mam otziŋgâbap. Ka nâ zâim sâŋgongua gem gâbap. ⁸ Zâk gem ga a zengât bâliŋâziŋâ sot târârak ândiândiŋ sot hâuŋâ mimbi, zorat sapsuŋ ziŋgâbap. ⁹ Tosaziŋaŋgât topŋâ itâ nâŋgâbi. Zen nâ mân nâŋgâm pâlatâŋ kwatnime. ¹⁰ Târârak orotŋaŋgât itâ nâŋgâbi. Nâ Ibâgâren âburem zaria mân nikpi. ¹¹ Hâuŋaŋgât den sâsâŋ, zorat itâ nâŋgâbi. Hân zirat a kutâ Sataŋ, zâk tosaŋaŋgât hâuŋâ mimbapkât mârum sâŋ kwâkâm pindap.”

Kaapum zâk diiniŋgâmap.

¹² Yesu zâk yatâ sâŋŋâ itâ sâŋ dâtnâŋgoip, “Den donbep ziap. Narâk ziren zo dâzâŋgua dap op nâŋgâm naŋgâbi? ¹³ Kaapum, den bonŋâ mariŋâ, zâk gem gam den bonŋâ dâzâŋgobap. Zik umgât den zo mân sâbap. Den nâgâren gâbâ nâŋgâbap, zo yatik sapsuŋ ziŋgâbap. Oi kut ŋâi ŋâi gâtâm âsagibap, zo sapsuŋ ziŋgâbap. ¹⁴ Den zo ninan gâbâ mem sâŋ muyagem ziŋgi kutsiŋginâ lum zaatpi. ¹⁵ Ibâgâren den bonŋâ ziap, zorat mariŋâ nâ. Zorat op itâ san, Nâgâren gâbâ den mem muyagem ziŋgâbap.”

Yesu zâk âburem gâbap.

¹⁶ “Narâk pânkânok ziap, zo âki aria kârunibi. Oi zorat kwâkŋan narâk pânkânok ziap. Zo âki ga nikpi.” ¹⁷ Yesu zâk yatâ sâi arâpŋâ nâmbutŋâ nen kwâkŋan op itâ âraguwen, “Den itâ sâp, ‘Narâk pânkânok ziap, zo âki aria mân nikpi. Oi zorat kwâkŋan narâk pânkânok ziap, zo âki ga nikpi.’ Oi den ŋâi itâ sap, ‘Ibâgâren zâibat.’ ” ¹⁸ Yatâ sâŋŋâ

sâwen, “Narâk pânkânok zo, zo wangât sap? Nen kwaksen.”

¹⁹ Mâsikânam oindâ Yesujâ ningit umniñan ek nângâm itâ sâm dâtnânngoip, “Nâ itâ dâzânguan. Narâk pânkânok ziap, zo âki aria mân nikpi. Oi zorat kwâkñan narâk pânkânok ziap, zo âki ga nikpi. Zen den zorat âragum te? ²⁰ Nâ perâkñak dâzângobâ. Um kâtik, ziñ none mua ko arâpnâ âigirâp isem umbâlâ utne a um kâtik, ziñ sâtâre upi. Zen ko umbâlâ op ândibi. Ka umbâlâ upi, zorat hâuñâ sâtâre upi. ²¹ Ambân ñâi zâk katep mimbam sâknam patâ nângâbap, zorâñ katep âsagei sâknam buñ oi sâknamgât nelâmkoi katepkât sâtâre upap. ²² Zen yatigâk narâk ziren umbâlâ op ândibi. Ândine mumuñan gâbâ zaat ziñgitsa ko umâlep upi. A zen umâlep zo mân kune buñ upap.

²³ Nâ perâkñak dâzângobâ. Nâ mumuñan gâbâ zaatsa zen kut ñâi ñâigât mân kwakñâ mâsikâniñi. Wangât, zen wan mo wangât Ibâgâren sâne kut-nangât op muyagem ziñgâbap, zorat. ²⁴ Ândim gawe, zoren kut ñâi ñâigât nâgât korân mân ninâu sâwe. Narâk zi ko sâtâre kwâkñan ândibigât wan mo wangât ninâu sâne Ibânâ zâk muyagem ziñgâbap.”

Yesugât kot mem ândim ninâu sânat.

²⁵ “Den sâm gâwan, zo sumbuñik dâzângowan. Narâk ñâi mâte upabân den sumbuñâ mân dâzângobat. Ibâgât topñâ, zo muyabâk dâzângobat. ²⁶ Narâk zoren ziiñak kutnâ mem ândim ninâu sâne Ibâ zâk âlip nângâziñgâbap. Nâ wangât kut ñâi ziñgâbapkât dukubat.

Ibâ zâk ninâuziņâ wâratkum âlip ziņgâbap.
²⁷ Nâ Ibâgâren gâbâ gewan, zo nâņgâm umziņâ gâsânomapkât Ibâ zâk yatik umņandâ gâsâzâņgomap. ²⁸ Nâ Ibâgâren gâbâ hânân gewan. Oi hân zi birâm Ibâgâren âburem zâibâman.”

²⁹ Yesu zâk yatâ sâi arâpņandâ itâ sâm dukuwen, “Zi den sumbuņâ mân sâm, muyap dâtnâņguat.

³⁰ Zorat itâ nâņgen. A ziņâ mân mâsikâgine gâ gikak kut ñâi ñâi zo nâņgâm naņgâmat. Gâ Anutugâren gâbâ gâin, zo nâgâm kwâtâtien.”

³¹ Sâindâ Yesuņâ itâ sâm dâtnâņgoip, “Zen irabot zi nâņgâm kwâtâtie? ³² Narâk ñâi ziap, zo mâte oi nâ birânim siņsururuņ op mirâziņan âibi. Oi nâbane ninik mân ândibat. Ibâ, zâk nâ sot ândimap.

³³ Nâgât um lumbe zeņgâren zimbapkât yatâ dâzâņguan. Zen hânân sâknam kwâkņan ândibi. Ka nâņâ tâmbetzâņgobegât imbaņâ zo kuan. Zorat umâlep op ândinek.”

17

Yesuņâ zikņanġât ninâu sâip.

¹ Yesu zâk den zo sâmņâ siņâ sumbemân ekņâ itâ sâip, “Ibâ, âburibatkât narâkņâ mâte uap. Gâ nangâ, nâgât neule âsaknâ sâna âsagibap. Nâņgoot yatik gâgât neule âsakņâ sa âsagibap.

² Gâ nangâ nâ hân dâp a zeņgât mariziņ nâbarin. A nâgâren zâmbarin, ândiândi kâtik muyagem ziņgâbatkât sâm nigin. ³ Oi ândiândi kâtik zorat topņâ itâ ziap. Gâ Anutu bonņâ kânok sot

sângonnogin, Yesu Kristo, net a zinjâ nikit net sot pâlâtânj utne ândiândi kâtik muyagem zingârat.

⁴ Nâ hânân ândim nep sâm nigin, zo tuum kwâkandâ neule âsakkâ muyagiap. ⁵ O Ibâna, hân mân muyageinân gâ sot sumbemân neule âsakñânoot ândiwan, zo yatik narâk ziren mâburem nina mem ândibat.”

Yesujâ arâpñâ zengât ninâu sâip.

⁶ “Hânân a donjep zengâren gâbâ nâgât sinji sâm gâsum sâlâpzângoin, zo sinji dengâ sapsum zingâwan. Zo gâgât sinji ândinetâ nâgât sinji sâin. Oi zen gâgât den nângâm mem ândie. ⁷ Kut ñai ñai zemnigip, zo gâgâren gokñik. Zo zen nânge. ⁸ Den nigin, zo zinga nângâm umziñan gei ziap. Oi nâ gâgâren gâbâ gewan, zo nângâm kwâtâtie. Gikak nep diñ sâm nigin, zo nânge.

⁹ Nâ zengât op gâgâren ninâu san. A um kâtik zengât op mân san. A nigin zo, zengât op ninâu san. Zen gâgât sinji ue. ¹⁰ A ambân nâgât sinjinâ gâgât sinji. Gâgât sinji zorân nâgât sinji. Oi umziñan nâgât âsakñâ muyagem ziap.

¹¹ Nâ hânân ândiândinâ ândia âkap. Zen ko hânân zi târokwap ândinetâ nâ gâgâren gâbâman.

Ibâ hâlâlu, kutkâ nigin, zorat kutsingigangât imbanandâ pâit saazingâna hâlâlu ândibi. Oi zen um kânok op ândibi. Net um kânok ândimet yatik zen um kânok ândibi. ¹² A nigin, zen sot ândim kutsingigangât imbanandâ lâmbamzângua ândiwe. Nep diñ zo sâm nigip. Oi dâñ galem otzinga mân tâmbetagowe. Gâgât den kulem bon upapkât simgât sinji, zâk kânok tâmbetagoip.

¹³ Zi gâgâren gâbam hânân den yatâ dâgoga nâgât sâtâre, zo zenğâren ari sâtâre kwâkñan ândibi.

¹⁴ Gâgât den zo ziñga mem ândine hângât siñgi a, ziñâ kâsa otziñgâwe. Nâ hângât siñgi mân ândiman. Arâpnâ zen yatâ hângât siñgi mân ândimegât yatâ otziñgâwe. ¹⁵ Arâpnâ hânân gâbâ diiziñgâm zâibangât mân san. Bâliñâ mariñandâ tâmbetzângobapkât san. Gâñâ galemziñ upangât san. ¹⁶ Nâ hângât siñgi buñâ. Zen yatigâk hângât siñgi buñâ. ¹⁷ Gâgât den bonñâ umziñan pâna âsagei târârak op ândibi. Gâgât denñâ, den bonñâ. ¹⁸ Gâñâ sâñgonnona hânân gem nep tuuwan, zo yatik sâñgonzângua zen um kâtik zenğâren nep tuubi. ¹⁹ Zen umziñâ gâgâren pambigât zo yatik nâñâ umnâ gâgâren paan.”

Yesuñâ kâmut gakârâpñâ neñgât ninâu sâip.

²⁰ “A zi kinze, zenğârâk mân ninâu san. Den siñgi âlip sâne nângâm pâlâtâñ kwatnibi, zenğât sot ârândâñ ninâu sân. ²¹ Zen um kânok op ândibigât dâgogan. Ibâ, gâ nâgât umgâ kinmap. Nâñâ umnâ gâgâren kinmap. Zo yatik ziñâ nekâren umziñâ kinbap. Oi umziñandâ gâsâyagom ândibi. Yatâ utnetâ ko um kâtik a zen gâ sâñgonnona gewan, zo nângâm kwâtâtibi. ²² Net um kânok ândimet, zo yatik um kânok op ândibi. Zo yatâ ândibigât neule âsakñagâ nigin, zo ziñgâwan. ²³ Nâ umnandâ gâsâzângua gâ yatik umgândâ gâsânona umziñ kânok op kwâkâbap. Zen yatâ ândine um kâtik zen gâñâ sâñgonnona gewan, zo nângâm birañbi. Oi umgandâ nâ kâpinom yatik zen kâpizângomat, zo nângâm birañbi.

24 Ibâ, A nigin, zo biken nâ sot ândibigât dâgogan. Oi zen biken nâ sot ândim neule âsaknâ ikpigât dâgogan. Neule âsaknâ zo umâlepkaᅇgât op hân mân muyageinân nigin.

25 O Ibâ, târârak mariᅇâ, um kâtik a zen topkâ mân nâᅇgâwe. Nâ ko topkâ nâᅇgâman. Oi kâmut gakârâpnâ, zen gâᅇâ sâᅇgonnona gewan, zo nâᅇgâme. 26 Nâ gâgât den siᅇgi sâᅇ muyagem ziᅇgâwan. Oi sâᅇ muyagem ziᅇgâᅇ zâibat. Oi umgâ gâsânomap, zo yatik umgandâ zen gâsâzâᅇgoi nâ yatik umnandâ gâsuziᅇgi ândibat.”

18

Yesuᅇâ Gezemane kâlamân ari gâsuwe.

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lu 22:47-53)

1 Yesu zâk den zo sâᅇ naᅇgâᅇ arâᅇᅇâ diiniᅇgi Yerusalem kamânân gâbâ gemᅇâ Kidoroᅇ too nirem hân ᅇâi nak kâlam ᅇâi zeip, zoren zâiwen.

2 Yesu sot arâᅇᅇâ, nen zoren âsâbâᅇ mindumarâwengât Yuda zâk kâlam zo ekmâip. 3 Zoren ândeindâ Yudaᅇâ tirik namâ kâwali a sot a sâᅇᅇâ nâmbutᅇâ diiziᅇgi gawe. Kembugât namâ galem a pâtâ sot Parisaio a, ziᅇ sâᅇgonzâᅇgone gawe.

4 Oi Yesu zâk kut ᅇâi ᅇâi okᅇaᅇgâbi, zo nâᅇgâᅇ arâᅇᅇâ nâmbamᅇâ âi mâsikâziᅇgip, “Zen ᅇâi kârum ge?” 5 Sâi ziᅇâ sâwe, “Yesu, Nasarete kamânân gokᅇâ.” Sâne itâ sâᅇ dâzâᅇgoip, “Nâ zi.” Oi Yuda zâk kâwali a zen sot kirip. 6 Yesuᅇâ sâip, “Nâ zi.” Sâᅇ dâzâᅇgoi kândât kândât âim ge kom ziwe.

7 Yatâ utne du zagâtᅇâ mâsikâziᅇgip, “Zen ᅇâi kârum ge?” Sâi ziᅇâ sâwe, “Yesu, Nasarete

kamânân goknâ.” 8 Sâne Yesuñâ itâ sâmb dâzânngoip, “Nâ mârumb dâzânnguan. Nâ ko zi. Nâ kârunim ge oi ko arâpnâ zi birâziñgâne âibi.” 9 Yatâ oi mârumb den itâ sâip, zo bon oip, “A nigin, zen galem otziñga mân tâmbetagowe.”

10 Oi Simon Peteronâ sâmb mem ândeip, zo inzuran gâbâ sâmbum tirik namâ galem a, zâkkât kore a kindap bongen kârâmb kwâkip. Kore a zorat kutnâ Maiko. 11 Yatâ oi Yesuñâ Petero itâ sâmb dukuip, “Sâugâ inzuran pâna giarik. Dapkât uat? Dap nânngat? Sâknamb Ibânandâ nâgât sinji sâip, zo birâbat?” 12 Oi kâwali a sâtnâ sot Yuda zengât a sâtnâ, zen Yesu gâsum biknâ saawe. 13 Saamnâ Hanasigât mirin diimb zâiwe.

Narâk zoren a nâi kutnâ Kaipa, zâk Kembangât tirik namâ galem a zengât patâziñâ op ândeip. Kaipa zâk Hanasigât bâratnâ meip. 14 Kâipa zâk mârumb Yuda a sâtnâ itâ sâmb dâzânngoip, “A kâmut nen tâmbetagobemgât a kânoknâ nenngât hâuniñâ moi âlip upap.”

Petero zâk Yesu kwâimbânngip.

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lu 22:55-57)

15 Yesu diimb âine Simon Petero sot bukunâ nâi, zet bet moliziñgâm âiwet. Oi bukunâ zâk tirik namâ galem a patâ ek nânngâmâip. Zorat Yesu molim âimb ârândânj dâmbân kâligen bagiwe. 16 Petero zâk ko pâit âknan mâtâmbân kirip. Oi Bukunâ zâk tirik namâ galem a patâ ek nânngi ândeipkât mâtâp galem ambân dukoi mâtâp mem pâi Peteronâ pâit umnan bageip. 17 Mâtâp galem ambân, zorânj Petero eknâ itâ sâmb dukuip, “A ândiren zirat arâpnâ zengât kâmurân goknâ, gâ.”

Sâi Peteronjâ sâip, “Nâ buñâ.” ¹⁸ Sâi kore a sot kâwali a, zen paten op kârâp om nângâm kinetâ Petero zâk yatik osetziñan kârâp nângâm kirip.

Tirik namâ galem a patâ zâk Yesu sâmbâsikâ okñangip.

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lu 22:66-71)

¹⁹ Tirik namâ galem a patânâ Yesu diñâ sâip sot arâpnâ gâsuziñgip, zorat sâmbâsikip. ²⁰ Mâsiki Yesunâ den itâ melân dukui, “Nâ den muyap sâmban. Tirik namin sot mâpâmâpâse namin Yuda a ziñ mindune dâzângoman. Nâ tik mân sâmban. ²¹ Zorat gâ wangât nâ mâsikânigat? Den dâzângua nângâme, zo mâsikâziñgâna dinnâ zo dâgone nângâ.”

²² Yatâ sâi kâwali a kirâwe, zengâren gâbâ a nâi Yesugât pâlomñan komñâ itâ sâip, “Gâ tirik namâ galem a patâ wangât den yatâ zo dukuat?” ²³ Sâi Yesunâ itâ sâip, “Den gâñgoñâ san oi ko zorat topñâ sâna nângâbâ. Nâ den târârak sa wangât nogat?” ²⁴ Yesugât bikñâ saane kiri Hanasiñâ sâi tirik namâ galem a patâ Kaipa, zâkkâren diim âiwe.

Peteronjâ Yesu kwâimbi sâp karâmbut oip.

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lu 22:58-62)

²⁵ Oi Simon Petero, zâk kârâp nângâm kiri mâsikâm sâwe, “Arâpnâ zengâren gokñâ nâi, gâ?” Sâne kwâimbâm sâip, “Nâ buñâ.” ²⁶ Sâi tirik namâ galem a patâgât kore a nâi Peteronjâ kindapñâ kârâm kwâkip, zâkkât torenñandâ itâ sâip, “Gâ kâlamân zâk sot ândina geksan.” ²⁷ Yatâ sâi Peteronjâ dum kwâimbi zorenâk kurukñâ diñsâip.

Yesu Roma a kutâgâren diim âiwe.

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lu 23:1-5)

²⁸ Yuda zengât hânân a kutâ nâi ândeip, kutnâ Pilato. Zâk Roma zengât kâmurân goknâ. Hangât nâtiknâ Yesu zâk Kaipagât mirin gâbâ diim gem a kutâgâren âiwe. Pasowa kendongât sâkziņ kubikkubik narâk oip, zorat itâ nângâwe, “Hân nâin goknâ, zorat ko zâkkât namin zâinat, zo ko Anutuņâ niņgiri mân dâp upap.” Yatâ sâmņâ a kutâgât namin mân zâiwe. ²⁹ Sombemân kine a kutâ Pilatonâ mirâ gwenduin âi kin mâsikâziņgip, “A zi wan tosgât diim ge?” ³⁰ Sâi ziņâ sâwe, “A zi bâliņ mâme mân ândei sâi gâgâren mân diim gabem”

³¹ Sâne Pilatonâ itâ sâm dâzânngoip, “Wangât nâgâren diim ge? Ziiņâ gurumin den ziap. Zo wâratkum ziiņak sâm kwâkânek.” Sâi Yuda a sâtnâ, ziņ itâ sâwe, “Nen mumuņan zâmbanzâmbannangât mâtâp dooņguwe. ³² Sâna poru nagân kumbigât nângen.” (A poru nagân zanņonzanņon, zo Roma a zo ziiņâ opmarâwe.) Yatâ sânetâ Yesu zikņak poru nagân kune mumbapkât den mârur sâip, zo kâtigeip.

³³ Pilatonâ namâ kâligen âim konsâi Yesu ari sâm mâsikip, “Gâ perâkņak Yuda a zengât a kutâ?” ³⁴ Sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, Den zo gikâ umgât sat mo a nâmbutņandâ dâgone sat?” ³⁵ Sâi Pilatonâ itâ sâm dukuip, “Nâgât dap dap nângat? Nâ Yuda a? Gikâ kâmut sot patârâpkâ, zen nâgâren gâbanse. Gâ wan tosa oin?”

³⁶ Yatâ sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Nâ a kutâ ândiândi, zo ândian. Oi ko holinâ nâi yatâ ândian.

Nâ hân a kutâ zen yatâ ândia sâi arâpnâ zinj kâmbam mem galem otnine Yuda a zinj mân gâsunim gabe. Nâ a kutâ holinâ nâi yatâ ândian.”
³⁷ Sâi Pilatonâ sâi mäsikip, “Gâ gikanğât nâ a kutâ ândian sat?” Sâi Yesunâ sâip, “Sat, zo. Nâ a kutâ op hânân ge den bonğâ sâi muyagibatkât âsagiwan. Nâi zâk dinnâ nângâm lubap, zo ko den bonğanğât buku upap.”
³⁸ Sâi Pilatonâ sâip, “Den bonğâ, zo dap dap?”

*Pilato zâk Yesu mumbapkât sâi kwâkip.
 (Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lu 23:13-25)*

Yatâ sâi nğâ gwenduyân âi kin Yuda a itâ sâi dâzânğoip, “Nâ a zirât tosanğâ kâruan. ³⁹ Zengât orot mâme mâtâpnâ nâi ziap. Zen Pasowa kendonân sânetâ a tâk namin ândine zengâren gâbâ nâi olağ zingâman. Oi zi nângâne dâp oi Yuda a kutâzinğâ olağ zingâ ândibap.”
⁴⁰ Yatâ sâi Yuda a zen zâk den sâi kambânğâ sâwe, “Zâk bunğâ. Baraba olağ niğğâban.” Baraba zâk kâmbu kambâm a tâk namin pane ândeip.

19

¹ Pilatonâ Yesu diim namin zâimğâ sâi kâwali a zinjâ Yesu inzut kuupğootğâ lapirâwe. ² Zen lapitğâ itâ sâwe. “Gâ nâ a kutâ sâimat, zorat a kutâğât pindok sot hâmbâ zi hutgonamen.” Yatâ sâi nğâ tâk sâtmam goğkom kâukğan pane giarip. Oi hâmbâ kuringâ, a kutâğât hâmbâ giğanğâne giarip. ³ Yatâ opğâ um topğan âi kin siğan gem sâwe, “Oe, Yuda zengât a kutâ.” Yatâ sâi bitzinandâ si sângânğan kuwe.

⁴ Oi Pilatonjâ Yuda a zengâren dum âi itâ sâm dâzânngoip, “Zen iknek. Nâ zengâren diim gandâ ziiŋak topŋâ nânŋânek. Nâ tosanjâ kâruan.” ⁵ Oi Yesu zâk kâukŋâ kâpiwe sot hâmbâ kuriŋâ, zo sot gem ga kiri Pilatonjâ tirâpzângom sâip, “A zi iknek.” ⁶ Sâi tirik namâ galem a patâ sot a sâtrjâ, zen ekŋâ den kambân sâm sawe, “Zâk poru nagân kunek.” Sâne Pilatonjâ sâip, “Nâ tosanjâ kâruangât ziiŋak mem poru nagân kunek.” ⁷ Sâi Yuda a ziŋ itâ sâwe, “Zikŋaŋgât nâ Anutugât nanŋâ sâmap. Zâk Anutu hutkum sâmap. A yatâ zo mumbigât gurumin dinniŋan ziapkât mumbap.”

⁸ Yuda a sâtrjâ, ziŋâ Yesu zâk zikŋaŋgât nâ Anutugât nanŋâ sâmap sânetâ Pilatonjâ zo nânŋâm keŋgâtŋaŋgât oip. ⁹ Oi Yesu diim mirâ kâligen âim mâsikâm sâip, “Gâ ikâ gâbâ âsagein?” Sâi Yesuŋâ den hâuŋâ mân sâip. ¹⁰ Yatâ oi Pilatonjâ itâ sâm dukuip, “Gâ den mân dâtnobam uat? Nânâ sa ândiban. Nânâ sa poru nagân mumban. Zorat imbanjâ niwe, zo nânŋat?”

¹¹ Sâi Yesuŋâ itâ sâm dukuip, “Gâ yen sâi nâgât den mân sâbat. Nâgât den sâbangât Anutuŋâ ubâ imbanjâ gigipkât sat. Oi zorat nâbanse, a zorat tosaziŋ gâgât zo walâwalân.” ¹² Sâi Pilatonjâ den zo nânŋâm Yesu olanbat sâm mâtâp kârui. Kârui Yuda a ziŋ den sâm kambân sâwe, “Gâ a zo olanjâ a kutâ patâniŋâ Româ kamânân ândiap, kutjâ Sisa, zâkkât buku mân op ândiban. Wangât, a zi zâk zikŋaŋgât nâ a kutâ sâmap. Zâk Sisa kâsa okŋaŋgâmap, zorat.”

¹³ Yatâ sâne Pilatonjâ den zo nânŋâm sâi Yesu diim gine den sâm kwâkâkwâkân tâtatŋan tâip.

Oi tâtatnâ zorat Yuda a ziñâ ziinj denân Gabata sâmarâwe. (Niinj denân ko a patâ zeñgât kian kâtnâ tuutuuj.) ¹⁴ Oi Yuda zeñgât kendon patâ kutnâ Pasowa, zo mâte oi kut nâi nâi kubikkubik narâk oi mirâ bâkñan oi Pilatonâ tapnâ Yuda a itâ sâm dâzânjoip, “Iknek. Zi a kutâziñâ, zo ka.” ¹⁵ Sâi zen den sâm hoñsâwe, “Zâk buñ oik. Zâk buñ oik. Poru nagân kunek.” Sâne Pilatonâ mâsikâm sâip, “A kutâziñâ sa poru nagân kumbigât se?” Sâi Tirik namâ galem a patâ ziñâ den itâ dukuwe, “Neñgât a kutâ nâi buñâ, Sisa kânok.” ¹⁶ Sâne Pilatonâ nânğâziñgâm Yesu poru nagân kumbigât ziñgip.

Yesu poru nagân kune moip.

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lu 23:26-43)

¹⁷ Kâwali a, zen Yesu gâsum poru nak pindâne lugi hân nâi kutnâ kâuk sinjit (Yuda zeñgât denân Goligata), zoren âiwe. ¹⁸ Zoren diim âim poru nagân kuwe. Oi bâliñ mâme a zâgât, nâi toren, nâi toren poru nagân zâkom kwânânğâzikâm Yesu osetzikñan kwânânğâwe.

¹⁹ Pilatonâ sâi Yesugât kâuk kwâkñan nagân den itâ kulemguwe, “Yesu Nasarete kamânân goknâ, Yuda zeñgât a kutâ.” ²⁰ Den zo Yuda denân, Roma denân sot Grik denân kulemguwe. Yesu kuwe, hân zo kamân gootñan zeipkât a ambân donbepnâ âim gam den zo sâlâpkuwe. ²¹ Yuda zeñgât tirik namâ galem a patâ, ziñ Pilato itâ sâm dukuwe, “Yuda zeñgât a kutâ mân kulemgu. Itâ kulemgu. Zikñak itâ sâip, ‘Nâ Yuda zeñgât a kutâ.’” ²² Yatâ sâne Pilatonâ sâip, “Sâ kulemgue, zo yatik zeik.”

²³ Kâwali a kimembut, ziņ Yesu poru nagân komņâ sâk pâke umņanġât sâkņanġât, zo mem kâsâpkum anġawe. ²⁴ Hâmbâ umņan zorat itâ sawe, “Zo mânânġârindâ bâliņ opap.” Yatâ sâm wenzu pam ikne muyageip dâp miwe. Yatâ utnetâ Kembangât ekabân den kulemguwe, zo bon oip. Den zo itâ,
 “Hâmbânâ kwâkņan kâsâpkum miwe. Hâmbâ umņan ko zorat wenzu pam ikne muyagei miwe.”

Kâwali a zen yatâ urâwe.

²⁵ Yesugât poru topņan ambân kirâwe, zo kutz- inġâ itâ. Mamņâ sot mamņanġât gatņâ. Maria, Kelopagât ambinnâ sot Maria, Madala kamânân gokņâ. ²⁶ Yesu mamņâ sot anġâ nâ umņandâ gâsunimap, net nikiri kiritâ mamņâ itâ sâm dukui, “Nangâ zi eknan.” ²⁷ Yatâ sâmņâ nâ itâ dâtnogip, “Mamġâ zi eknan.” Yatâ sâipkât narâk zorenâk Yesu mamņâ diiga nâgât mirin topkwap tâtat mâme oip. Oi yatâ ândim gâip.

Yesu moip.

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lu 23:44-49)

²⁸ Yesuņâ nepnâ âkap nâņġâm Kembangât ek- abân den ziap, zo bon upapkât den itâ sâip, “Toogât otnigap.” ²⁹ Oi hâkop nâi umņan winiga too kâlakņâ zeip. Zoren âi saru kâmon zoren pam sâmbum kikerân sum kapiņkum lâuņan pane neip. ³⁰ Yesu zâk too zo nemņâ itâ sâip. “Mârum âkap.” Yatâ sâmņâ kâuk pindiņsâi kaapumņâ taki moip.

³¹ Yuda zeņġât kendon patâġât kubikkubik narâk oi itâ nâņġawe, “A zen kendonân poru nagân kinetâ mân dâp upap.” (Kendon zo Yuda

zenġât kendon patâ.) Yatâ nânġâm Pilatogâren âi dukuwe, Kâwali a zen a poru nagân kirâwe, zenġât soozij sinjit kom namuņne mumbigât sot kâambarânġinâ mâkâm hanzânġobigât Yuda a nânġâziņġip. ³² Oi kâwali a zen bâliņ mâme a zagât zo soozik sinjit kom namuņâwe. ³³ Yatâ opņâ Yesugâren ga igâwe. Zâk mârum moip. Yatâ ekņâ soonâ sinjit mân kom namuņâwe. ³⁴ Kâwali a nâiņâ Yesu parâmņan kâlâuņâ sum kwâpârânġi gilâm sot too gem gâip. ³⁵ Nâ zo egâwangât perâkņak san. Nâ nânġan, den zo bonņâ. Zorat zen nânġâne bon upap.

³⁶ Kembuġât ekabân mârum itâ kulemguwe, zo bon upapkât urâwe. Den zo itâ,
 “Zen sinjitņâ mân kom namuņbi.”

³⁷ Oi Kembuġât ekabân den nâi itâ ziap,
 “Zen sum pâroņ parâwe, zâkkâren sen kwap ikpi.”

Yesu hanguwe.

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lu 23:50-56)

³⁸ Kwâkņan Yosepe, Arimataia kamânân gokņâ, zâkņâ Pilatogâren âimņâ Yesuġât kâambarân mâkâbapkât sâip. Sâi Pilatoņâ nânġânġi âi kâambarân mem ârip. (Mârum Yosepe zâk Yesuġât a ândeip. Ka zâk Yuda a sâtņâ zenġât kenġât op zo muyap mân sâm ândeip.) ³⁹ Oi a nâi mârum nâtigân Yesugâren gâip, kutņâ Nikodemo, zâk kelâk hitom âlip top nâi zagât mâporâwe, irâ patâ kât mimiņ yâmbâtņâ, zo yatâ zo mem âim Yosepe bekņan meip. ⁴⁰ Bekņan mei Yesuġât kâambarân sanġonņâ sânġum kâu sot kelâk hitom âlipņâ, zorân kâpiwet. Yuda a ziņ yatâ opmarâwe. ⁴¹ Oi Yesu kuwe, hân zorat ginņan nak kâlam nâi zeip.

Zoren kât mâtâp kwâpârângâne zeip. Zoren a nâi mârûm mân zâmbarâwe. Narâk zoren Yuda zengât kendon patâ mâte oipkât Yesugât kâmbarân zo pânkânogân zo parâwet. ⁴² (-)

20

Yesu mumunjan gâbâ zaarip.

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lu 24:1-12)

¹ Yuda zengât kendon âki hanğât nâtiknâ Maria, Madala kamânân goknâ, zâk Yesugât kwagân arip. Âi takâm egi kât patâ mâtâp mârûm doonguwet, zo kâbaknîne zeip. ² Yatâ eknâ sârârâk kârâm âim Simon Petero sot Yohane, nâ Yesunâ umñandâ gâsunimap, net muyagenikâm dâtnâkom sâip, “Kembugât kâmbarân, zo kwagân gâbâ mem arie. Oi ikâ âi pe, zo nen mân nânğen.”

³ Yatâ sâi Petero sot bukuñâ nâ, net mirin gâbâ gemnâ kwagân âiwet. ⁴ Mâtâbân sârârâk kârâm âim nânğâ Petero walâm kek âim kândon takâwan. ⁵ Âi takâm kât mâtâpñan mân bagim yen pindiñsâm eksa sângumâk zeî egâwan. ⁶ Simon Petero, zâk bet gamnâ kât mâtâpñan bagim sângumâk zeî egip. ⁷ Sângum nâi Yesugât kâuknâ kâpiwet, zo zeî egip. Sângum zo sângum nâmbut zen sot mân zeip. Ziknik kâpiyagom zeip. ⁸ Yatâ zeî kândon kwagân âi takâwan, nânğâ bagimnâ yatik ek, zaatsap zo bonnâ sâm zo nânğâwan.

⁹ Ombenjan ândiwenân Yesu mumunjan gâbâ zaatpakât Kembugât ekaban den ziap, zo mân nânğâm kwâtâtiwen. ¹⁰ Yatâ eknâ a zagât net kamânân âburem âiwet.

*Yesu zâk Maria Madala kamânân gok,
zâkkâren muyageip.*

(Mk 16:9-11)

¹¹ Maria zâk kwak sâtņan kin iseip. Isem tap ko pindiņsâmņâ kwagân egip. ¹² Egi sumbem a zagât hâmbâzik kâukâu Yesu mârur zeibân zo tâitâ zikirip. Nâi zâk kâukņâ zeibân, nâi kiņâ zeibân tarâwet. ¹³ Oi zikņâ sâwet, “Ambân, gâ wangât isem taat?” Sâitâ zâkņâ sâip, “Kembunangât kâambarņ mem nâin âine kâruan.” ¹⁴ Yatâ sâm puriksâm Yesu zikņâ egip. Egip, zo Yesu holiņâ mân ek nâņgip.

¹⁵ Oi Yesuņâ mâsikâm sâip, “Ambân, gâ wangât isiat? Nâi kârur taat?” Oi Mariaņâ a zo kâlam mariņandâ kinzap nâņgâm itâ sâm dukuip, “Patânâ, gâ kâambarņâ mem nâin âi paat oi ko sâna nâņgâm âi mimbat,” ¹⁶ Sâi Yesuņâ sâip, “Maria.” Sâi puriksâm Yuda denân Raboni sâip (niņ denân ko, Patânâ).

¹⁷ Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Irabot Ibâgâren zâibâman. Ibâgâren mân zariangât gâ mân gâsum angân kârâniban. Gâ âi bukurâpnâ itâ sâm dâzâņgo, ‘Nâgât Ibâ, zengât Ibâ, nâgât Anutu, zengât Anutu, zâkkâren zâibâman.’” ¹⁸ Maria, Madala kamânân gokņâ, zâk âburem kamânân âimņâ arâņņâ itâ sâm dâtnâņgoip, “Nâ Kembu eksan.” Yatâ sâmņâ Yesuņâ den sâip, zo arâņņâ dâtnâņgoip.

*Arâņņâ zen mirâ kâligen mindune zengâren
muyageip.*

(Mk 16:14-18; Lu 24:36-49)

19 Sirâm zoren n̄atiksâi arâp̄n̄â nen Yuda a sâtn̄â zengât kengât op mirin mindum mân gabigât mirâ mâtâp doongum̄n̄â tarâwen. Tâindâ Yesu zâk osetniñan âsagem kin itâ sâm dâtn̄angoip, “Um lumbe zengâren zimbap.” 20 Yatâ sâmn̄â bikn̄â toren toren sot parâm̄n̄â, zo tirâpn̄angoip. Oi arâp̄n̄â nen Kembu ekn̄â umniñ âlip oip. 21 Yesun̄â dum zagât̄n̄â dâtn̄angoip, “Um lumbe zengâren zimbap. Ibânandâ sângonnogip, yatik n̄angoot zen sângonzânguan.” 22 Yatâ sâmn̄â waatniñgâm sâip, “Tirik Kaapum minek. 23 Zen a zengât tosaziñ birânetâ buñ upap. Ka tosaziñ zimbapkât sâne zemziñgâbap.”

Tomagât den siñgi.

24 Yesu arâp̄ kiin zagât, nengâren gokn̄â n̄ai kutn̄â Toma (Zâk booboo a konsâwen.) zâk n̄ain âi ândei Yesugât arâp̄n̄â, nen minduindâ muyageniñgip. 25 Oi bet a bukurâp̄n̄â nen siñgi zo Toma itâ sâm dukuwen, “Nen Kembu ikxen.” Yatâ sâindâ Toman̄â itâ sâm dâtn̄angoip, “Ninak sinnandâ ekn̄â bikñan gutn̄â sâlâpnandâ pam̄n̄â parâm̄nan gâsum dinziñâ n̄anga bon upap.”

26 Yatâ sâi ko bet ândim n̄angâ kânok zoren Yesu arâp̄n̄â, nen Toma sot ârândâñ mindum mirâ mâtâp doongum̄n̄â tarâwen. Tâindâ Yesun̄â osetniñan muyagem kin itâ sâm dâtn̄angoip, “Um lumbe zengâren zimbap.” 27 Yatâ dâtn̄angom̄n̄â Toma itâ dukuip, “Toma, sâlâpkâ ziren pânan. Bitn̄â gâsum ek. Bikâ pam parâm̄nan weenan. Oi gâ um zagât mân op n̄angâm pâlâtâñ kwatni.” 28 Sâi Toman̄â sâip, “Gâ Kembunâ sot Anutunâ.” 29 Sâi Yesun̄â dukuip, “Gâ neksatkât n̄angâm

pâlâtân kwatnigat? A zen mân neknâ nângâm pâlâtân kwatnime, zeŋgât nânga sâtâreŋoot uap.

Ekap zirat topŋâ.

³⁰ Yesuŋâ arâpŋâ nen sot tap kulem top top tuugip, torenŋâ zo ekap ziren mân kulemguwan.

³¹ Den kulemguwan, zo itâgât kulemguwan. Zen sâlâpkum nângâm Yesu zâk a bâliŋan gâbâ mâkâniŋgâbapkât mârûm sâsân, Anutugât nanŋâ. Den zo nângâne bon upap. Oi zikŋâ nângâm pâlâtân kwâkŋaŋgâm kutsiŋiŋaŋgât opŋâ ândiândi kâtik mimbi.

21

Arâpŋâ saruyân ândine zeŋgâren âsageip.

¹ Ândim Yesuŋâ arâp neŋgâren dum muyageniŋip. Tiberia saruyân itâ muyageniŋip.

² Simoŋ Petero, Toma (booboo a), Natanae, Kana kamân Galilaia hânân gokŋâ, Zebedaiogât nanzatŋâ Yakobo sot munŋâ nâ sot arâpŋâ nâmbutŋâ zeŋgâren gâbâ a zagât. A yatâ zo mindum ândiwen.

³ Ândeindâ Simoŋ Peteroŋâ itâ sâm dâtnâŋgoip, “Nâ saru zuu mimbam âibâman.” Sâi niŋâ sâwen. “Nen ârândân.” Sâmŋâ âi waŋgâyân zâim ŋâtik zoren zuugât nep tuum ândim mân muyagiwen.

⁴ Sâruyân ândeindâ mirâ haŋsâbam oi Yesuŋâ sagân ga kirip. Kiri Yesu tobatŋâ mân ek nângâwen.

⁵ Oi Yesuŋâ mâsikâniŋgâm sâip, “Katep, zen zuu ŋâi mie?” Sâi niŋâ sâwen, “Buŋâ.” ⁶ Sâindâ itâ sâm dâtnâŋgoip, “Îrâ zo bongen pane giari saru zuu donbep sândubi.” Sâi

irâ pâindâ giari saru zuu donbep patâ gam geine sâmbum osiwen.

⁷ Yesu umñandâ gâsunimap, nânâ Petero itâ dukuwan, “Zo Kembu.” Sa Petero zâk Kembu kutnâ nângâm nepkât sângumâk lap ândeipkât hâmbânâ mem hurâgum saruyân pâtan arip.

⁸ Nen kârebân mân ândiwen. Sak gootñan ândiwen. Arâpñâ nâmbutñâ, nen wañgâyâk sâtñan âinam zuu sot irâ, zo diigindâ tâi âiwen.

⁹ Sagân zâimñâ kut nâi nâi itâ muyagiwen. Kârâp sisiñan saru zuu sot nalem sem zeip. ¹⁰ Âi takindâ Yesuñâ itâ sâm dâtnângoip, “Zuu mie, zo torenñâ mem ganek.” ¹¹ Sâi Simon Petero, zâk wañgâyân zâim zuu irâ zo sâmbui sagân gâip. Oi irin zo zuu patâ patâ donbep 153 yatâ, zo ziwe. Oi irâ zo mân âmbârâñgip, zorat nânğindâ metñâ oip.

¹² Yesuñâ itâ sâip, “Zen ga nalem ninek.” Sâi arâpñâ nen dap yatâ mâsikâbem, “Gâ nâi.” Nen Kembu zo nânğâwen. ¹³ Oi Yesuñâ nenğâren gamñâ nalem sot zuu kâsâpkum niñgip.

¹⁴ Zo Yesu mumuñan gâbâ zaatñâ muyageniñgi sâp karâmbut oip.

Yesuñâ Petero sâp kârâmbut den sâm mâsikip.

¹⁵ Hañgât nalem neindâ ko Yesuñâ Simon Petero itâ sâm mâsikip, “Simon, Yohanegât nanñâ, Bukurâpkâ zi, zen umziñandâ gâsânome. Gânâ walâziñgâm umgandâ gâsânomat?” Sâi Peteron sâip, “Kembu, Nâ gâgât otnimap, zo nânğat.” Sâi Yesuñâ dukuip, “Gâ râma gwamñâ gakârâpnâ galem otziñgâban.”

16 Yatâ sâmb dum mâsikip, “Simon, Yohanegât nanjâ, gâ perâkņak umgandâ gâsânomat?” Sâi Peteronjâ sâip, “Kembu, nâ gâgât otnimap, zo nâņgat.” Sâi Yesunjâ dukuip, “Râma gakârâpnâ zengât galem otziņgâm ândiban.”

17 Yatâ sâmb dum mâsikip, “Simon, Yohanegât nanjâ, gâ perâkņak nâgât otgimap?” Yesunjâ sâp karâmbut den yatâ sâi ko Petero umjâ bâlei sâip, “Kembu, gâ kut ņai ņai zo nâņgâm nâņgâmat. Oi nâ gâgât otnimap, zo nâņgat.” Sâi Yesunjâ sâip, “Gâ râma gakârâpnâ galem otziņgâm ândiban.

18 Nâ perâkņak dâgobâ. Gâ sigan ândim zoren mo zoren âibam otgigi âimâin. Oi bet ko gâ sombâ opjâ bikâ pâna kâsarâpkâ ziņ saagim gobi.” 19 (Yesunjâ zo yatâ sâmb Petero mumbapkât den dukuip. Mumbap, zoren a ziņâ ekņâ Anutu sâmb âlip kwâkņaņgâbigât nâņgâm sâip.) Den yatâ sâmb dukuip, “Gâ molini.”

20 Oi Petero zâk puriksâmb a Yesu umjandâ gâsunimap, nâ kândâtņan ga negip. Mârum Yesu mân mom arâpņâ nen sot nalemb neip, narâk zoren nâ Yesu gootņan âi itâ mâsikâwan, “Kembu, ņaiņjâ sâi gâsâgobi?” 21 Oi nâ bet ga Peteronjâ nekņâ Yesu nâgât mâsikâm sâip, “Kembu, a zirâņ dap upap?” 22 Mâsiki Yesunjâ itâ sâmb dukuip, “Zâk ândei nâ puriksâmbat mo zâk ândim mumbap, zorat gâ zâkkât wangât sat? Gâ yen ga molini.” 23 Yatâ sâi ko arâpņâ sot bukurâpziņ Yohane nâgât itâ sâmb gulipkuwe, “A zo mân mumbap.” Ka Yesu zâk nâgât yatâ mân sâip. Zâkņâ itâ sâip, “Zâkņâ ândei âburibat mo ândim mumbap, zorat gâ wangât zâkkât sat?”

Yohanegât bukurâpñâ den murukñâ kulemguwe.

²⁴ A zorân kut ñâi ñâi zo ek nângâm sâmbuyagem ekap zi kulengoip. Zâk kwembiñ den kulengoip. Oi nen zâkkât itâ nângâmen, “Diñâ zo bonñâ.”

²⁵ Yesuñâ kut ñâi ñâi donbep oip, zo ekabân mân kulemguwen. Zo ekabân kulemgum nanjindâ sâi hân zi piksâi a ziñ mân sâlâpkum nângâbe.

Zo yatik.

lxxxv

SINGI ÂLIP EKAP
The New Testament in the Komba Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Komba long Niugini
copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Komba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

8e5b8dff-a54f-5e56-9b8c-1906f06b22d1